

Nota voor burgemeester en wethouders

Team
DEV-IBL

Onderwerp

Deventer Inclusie Agenda 2020-2024

1- Notagegevens		2- Bestuursorgaan	
Notanummer	2019-001744	☒ B & W	12-11-2019
Datum	01-10-2019	☐ Raad	--
Programma:		☐ Burgemeester	--
08 Meedoen		College van B & W	
Portefeuillehouder Weth. De Geest		- Burgemeester	- Weth. Grijsen
		- Weth. De Geest	- Weth. Verhaar
		- Weth. Walder	- Weth. Rorink

Besluitenlijst	d.d.	d.d.	d.d.
☐ Akkoordstukken	--	☒ Openbaar	12-11-2019
		☐ Besloten	--

Routing	d.d.	par.	
Programmamanager	06-11-2019	☐ adj.secr.	--
Regiemanager	06-11-2019	☒ gem.secr.	06-11-2019
Wethouder	06-11-2019	BIS Openbaar	
		Status	Definitief 2019-11-13

Bijlagen

1. Deventer Inclusie Agenda 2020-2024
2. Resultaat Quick Scan inclusief beleid Deventer
3. Vragenlijst-quickscan-inclusief-beleid
4. Motie raad Inclusieve gemeente

B & W d.d.: 12-11-2019

Besloten wordt:

- 1 De concept Deventer Inclusie Agenda 2020-2024 vast te stellen;
- 2 de raadsmededeling vast te stellen;
- 3 de stukken aan te bieden aan de raad;
- 4 de nota en het besluit openbaar te maken.

Financiële aspecten:

Financiële gevolgen voor de gemeente?	Nee
Begrotingswijziging	Nee

Voorstel openbaarmaking conform Wet Openbaarheid Bestuur (Wob)

- De nota en het besluit openbaar te maken
- De nota en het besluit openbaar te maken vergezeld van bijgaand persbericht
- De nota en het besluit openbaar te maken nadat
- De nota en het besluit openbaar te maken, behalve...
- Het besluit openbaar te maken, maar niet de nota, gelet op artikel:
- De nota en het besluit niet openbaar te maken, gelet op artikel:

Kennisgeving/ Bekendmaking Awb

ADVIESRADEN:

Moet een van de adviesraden gehoord worden of op de hoogte gesteld?

Nee

Toelichting

Inleiding

Medio 2016 heeft de Rijksoverheid besloten om het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking te ratificeren. Daarmee heeft de Rijksoverheid zich verplicht om voorwaarden te scheppen voor een optimale participatie van mensen met een beperking op alle beleidsterreinen.

Bij de behandeling van het voorstel in de Tweede Kamer is een aantal moties aangenomen. Van gemeenten wordt een meerjarige uitvoeringsagenda verwacht, waarin niet alleen wordt aangegeven wat gedaan moet worden, maar ook wanneer en met wie.

Op basis van voorgaande punten is een interne Quick Scan uitgevoerd. Het blijkt dat we in veel gevallen al voldoen aan het VN verdrag. Ook geven we invulling aan de wettelijke verplichting dat iedereen moet kunnen deelnemen aan verkiezingen en het realiseren van een toegankelijke website. Deze activiteiten pakken we op binnen de programma's.

In het verlengde van onze aanpak is de motie 8.2 Inclusieve Gemeente aangenomen in de raadsvergadering van 3 juli j.l. Door aan te sluiten bij het manifest "Iedereen doet mee" laat Deventer zien dat we serieus werk maken van inclusiviteit. Het voorstel van de motie om aandacht te hebben voor de toegankelijkheid van voorzieningen zoals sportaccommodaties en om organisaties nemen we op in de Deventer Inclusie Agenda 2020-2024.

Uit de Quick Scan is ook naar voren gekomen dat voor een Inclusief Deventer een integrale aanpak gewenst is, naast versterking van bewustwording en ervaringsdeskundigheid. In de Deventer Inclusie Agenda 2020-2024 zijn in hoofdstuk 7 de hoofdpunten van het Plan van Aanpak uitgewerkt voor de komende periode, te weten:

- Vergroten bewustwording intern en extern
- Versterken van participatie en ervaringsdeskundigheid
- Versterken van de integrale aanpak
- Verbeteren van de toegankelijkheid van de sportaccommodaties
- Verbeteren van de toegankelijkheid van de openbare ruimte

De uitvoering van deze onderdelen vormt de basis als we als gemeente Deventer het manifest "Iedereen doet mee" gaan ondertekenen. We gaan dan aansluiten bij de landelijke aanpak van de koploper gemeenten. Daarbij zijn versterking van bewustwording, ervaringsdeskundigheid en integrale aanpak essentiële onderdelen, waarbij borging van het proces het sluitstuk is. De aanpak begint om de voorgenomen activiteiten, voortkomend uit de quickscan, voor te leggen aan ervaringsdeskundigen en raadsleden. En de uitwerking te benutten om een gezamenlijk gedragen plan van aanpak voor het komende jaar (jaren) op te stellen.

Voor de integrale aanpak en de 'aanjaagrol' wordt voorgesteld om budget vrij te maken voor het aanstellen van een coördinator Inclusie voor de eerste 2 jaar. In de Deventer aanpak willen we vanuit 2 of 3 programma's met Inclusie coördinatoren aansluiten in een werkgroep om de Deventer Inclusie Agenda 2020-2024 handen en voeten te geven.

Beoogd resultaat

Een goed toegankelijke samenleving waarin individuen zonder intensieve persoonlijke steun en kostbare hulpmiddelen mee kunnen doen op het terrein van arbeid, wonen, welzijn en recreëren. Vanzelfsprekend sluit dit goed aan bij de raadsmotie 8.2 Inclusieve Gemeente van 3 juli 2019.

Kader

Visie Leefomgeving 2014
VN verdrag Handicap 2016
Het bestuursakkoord 2018-2022

Argumenten voor en tegen

Door uitvoering te geven aan de concept Deventer Inclusie Agenda 2020-2024 voldoen we aan het VN verdrag Handicap en zorgen we voor een breed draagvlak bij onze inwoners.

Extern draagvlak (partners)

Binnen de gemeente is de ASDD (Adviesraad Sociaal Domein) bij diverse beleidsvelden betrokken. In de komende periode willen we het draagvlak vergroten door participatie en externe deskundigheid te versterken.

Dit sluit ook goed aan bij de motie 8.2 Inclusieve Gemeente, waarin de raad opdracht heeft gegeven om organisaties, zoals de Deventer Sportploeg, Fooruit en anderen actief te betrekken bij de voorbereiding en uitvoering van de activiteiten. In de komende periode wordt het externe draagvlak versterkt met de uitvoering van de vermelde activiteiten.

Financiële consequenties

De basis activiteiten kunnen worden opgevangen binnen de reguliere programma's.

Voor het aansluiten bij het manifest "Iedereen doet mee" staan de activiteiten vermeld in de Deventer Inclusie Agenda 2020-2024. In de komende maanden wordt de uitwerking verder aangescherpt en met een concreet voorstel voorgelegd bij de VJN 2020.

Concreet wordt op korte termijn een subsidie van € 27.500 verstrekt aan een initiatief van de Deventer Sportploeg. De Deventer Sportploeg gaat met een Dream Team, bestaande uit kinderen met een beperking en hun ouders, langs 9 sportparken om te kijken hoe het er voor staat met de toegankelijkheid. Kleine aanpassingen kunnen direct uitgevoerd worden. Dekking vindt éénmalig plaats uit het Meedoen budget binnen het programma Meedoen.

Aanpak/uitvoering

De Deventer Inclusie Agenda is met nadruk een dynamisch document. Het gaat er immers vooral om dat iedereen zijn bestaande activiteiten en taken op een inclusieve manier gaat doen. Dat betekent dat we steeds aansluiting zoeken bij actuele activiteiten en ontwikkelingen. Er komen nieuwe activiteiten bij en er worden projecten afgerond. De aanpak voorziet in een jaarlijkse terugkoppeling over behaalde resultaten én jaarlijkse aanpassing/ aanvulling.

Na vaststelling van de concept Deventer Inclusie Agenda gaan we aansluitende verder met het ingezette traject 'Deventer zonder drempels'. Waarbij we het voornemen hebben om de Inclusie Agenda concreter uit te werken en met financiële consequenties definitief voor te leggen aan college en raad bij de VJN 2020. Daarbij is het uitgangspunt dat we het manifest "Iedereen doet mee" gaan tekenen medio 2020.

RAADSMEDEDELING

Onderwerp	Deventer Inclusie Agenda 2020-2024		
Mededelingennr	2019-001744	Portef.houder	Weth. De Geest
Team	DEV-IBL	BenW-besluit d.d.:	12 november 2019

1. Inleiding: waarom deze mededeling

Het college informeert uw raad over het besluit om een concept Deventer Inclusie Agenda 2020-2024 vast te stellen, deze met o.a. de ASDD, Deventer Sportploeg en Stichting Fooruit te gaan bespreken en de voortgang van uw motie d.d. 3 juli j.l., motie 8.2 Inclusieve Gemeente.

2. Kader

Visie Leefomgeving 2014, VN verdrag Handicap 2016, Het bestuursakkoord 2018-2022, Verbindend Kader Sociaal Domein 2019-2022

3. Kern van de boodschap

Na vaststelling van de concept Deventer Inclusie Agenda gaat het college aansluitend verder met het ingezette traject 'Deventer zonder drempels'. Hierbij is het voornemen om de Inclusie Agenda concreter uit te werken en met financiële consequenties definitief te behandelen voor de VJN 2020. Daarbij is het uitgangspunt dat we het manifest "Iedereen doet mee" gaan tekenen medio 2020.

4. Nadere toelichting

Medio 2016 heeft de Rijksoverheid besloten om het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking te ratificeren. Daarmee heeft de Rijksoverheid zich verplicht om voorwaarden te scheppen voor een optimale participatie van mensen met een beperking op alle beleidsterreinen.

Bij de behandeling van het voorstel in de Tweede Kamer is een aantal moties aangenomen. Van gemeenten wordt een meerjarige uitvoeringsagenda verwacht, waarin niet alleen wordt aangegeven wat gedaan moet worden, maar ook wanneer en met wie.

Op basis van voorgaande punten is een interne Quick Scan uitgevoerd. Het blijkt dat we in veel gevallen al voldoen aan het VN verdrag. Ook geven we invulling aan de wettelijke verplichting dat iedereen moet kunnen deelnemen aan verkiezingen en het realiseren van een toegankelijke website. Deze activiteiten pakken we op binnen de programma's.

In het verlengde van onze aanpak is de motie 8.2 Inclusieve Gemeente aangenomen in de raadsvergadering van 3 juli j.l. Door aan te sluiten bij het manifest "Iedereen doet mee" laat Deventer zien dat we serieus werk maken van inclusiviteit. Het voorstel van de motie om aandacht te hebben voor de toegankelijkheid van voorzieningen zoals sportaccommodaties en om organisaties nemen we op in de Deventer Inclusie Agenda 2020-2024.

Uit de Quick Scan is ook naar voren gekomen dat voor een Inclusief Deventer een integrale aanpak gewenst is, naast versterking van bewustwording en ervaringsdeskundigheid. In de Deventer Inclusie Agenda 2020-2024 zijn in hoofdstuk 7 de hoofdpunten van het Plan van Aanpak uitgewerkt voor de komende periode, te weten:

- Vergroten bewustwording intern en extern
- Versterken van participatie en ervaringsdeskundigheid
- Versterken van de integrale aanpak
- Verbeteren van de toegankelijkheid van de sportaccommodaties
- Verbeteren van de toegankelijkheid van de openbare ruimte

De uitvoering van deze onderdelen vormt de basis als we als gemeente Deventer het manifest “Iedereen doet mee” gaan ondertekenen. We gaan dan aansluiten bij de landelijke aanpak van de koploper gemeenten. Daarbij zijn versterking van bewustwording, ervaringsdeskundigheid en integrale aanpak essentiële onderdelen, waarbij borging van het proces het sluitstuk is. De aanpak begint om de voorgenomen activiteiten, voortkomend uit de quickscan, voor te leggen aan ervaringsdeskundigen en raadsleden. En de uitwerking te benutten om een gezamenlijk gedragen plan van aanpak voor het komende jaar (jaren) op te stellen.

Voor de integrale aanpak en de 'aanjaagrol' wordt gekeken naar mogelijkheden om budget vrij te maken voor het aanstellen van een coördinator Inclusie voor de eerste 2 jaar. In de Deventer aanpak willen we vanuit 2 of 3 programma's met Inclusie coördinatoren aansluiten in een werkgroep om de Deventer Inclusie Agenda 2020-2024 handen en voeten te geven.

Op weg naar een inclusief Deventer

Het VN-verdrag voor de rechten
van mensen met een beperking
in de praktijk

Deventer zonder drempels

DEVENTER INCLUSIE AGENDA 2020-2024

Inhoud

1. Inleiding & samenvatting
2. Kader & Visie
3. Het VN-verdrag in de praktijk
4. Deventer: Iedereen doet mee
5. Hoe gaan we het aanpakken?
6. Aandachtsgebieden
7. Uitwerking: Plan van Aanpak

Datum: 17 september 2019

Hoofdstuk 1 Inleiding & leeswijzer

Inleiding

Medio 2016 heeft de Rijksoverheid besloten om het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking te ratificeren. Daarmee heeft de Rijksoverheid zich verplicht om voorwaarden te scheppen voor een optimale participatie van mensen met een beperking op alle beleidsterreinen.

Bij de behandeling van het voorstel in de Tweede Kamer is een aantal moties aangenomen. Van gemeenten wordt een meerjarige uitvoeringsagenda verwacht, waarin niet alleen wordt aangegeven wat gedaan moet worden, maar ook wanneer en met wie.

Met de ASDD (Adviesraad Sociaal Domein) hebben we een adviesraad voor het college waarin ook vertegenwoordigers zijn opgenomen die de belangen behartigen van mensen met een beperking. De ASDD heeft de wens uitgesproken om bij de uitwerking betrokken te worden. Samen een koers uitzetten om stapsgewijs toe te werken naar een geleidelijke verwezenlijking van het VN-verdrag.

Doelstelling is het vastgestelde beleid te vertalen in aandachtsgebieden en activiteiten voor de periode 2020-2024. Dit plan is daarmee het kader voor iedereen die een bijdrage levert of gaat leveren aan een inclusief Deventer.

De Deventer Inclusie Agenda is met nadruk een dynamisch document. Het gaat er immers vooral om dat iedereen zijn bestaande activiteiten en taken op een inclusieve manier gaat doen. Dat betekent dat we steeds aansluiting zoeken bij actuele activiteiten en ontwikkelingen. Er komen nieuwe activiteiten bij en er worden projecten afgerond. De aanpak voorziet in een jaarlijkse terugkoppeling over behaalde resultaten én jaarlijkse aanpassing/ aanvulling.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 komt het kader en de visie aan de orde. Hoofdstuk 3 beschrijft het VN verdrag Handicap in de praktijk. De toegankelijke samenleving voor Deventer en de randvoorwaarden voor inclusie beleid volgen in hoofdstuk 4. Waarbij we ook inzicht hebben verkregen in onze eigen organisatie door de Quick Scan Deventer, deze is uitgevoerd in de eerste helft van 2019. In hoofdstuk 5 komen de uitgangspunten, het tijdspad en de procesafspraken aan bod. Op basis van een uitwerking op de Routekaart Lokale Inclusie Gemeente van het VNG geven we een toelichting op de aandachtsgebieden in de gemeente Deventer in hoofdstuk 6. Vervolgens is in het laatste hoofdstuk 7 de uitwerking in het Plan van Aanpak uitgewerkt. Per onderdeel zijn activiteiten, budget en planning vermeld.

Hoofdstuk 2 Kader & Visie

Wettelijk kader

In 2016 trad het 'VN-verdrag Handicap', ook wel 'VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking genoemd' in werking. Dit verdrag heeft als doel dat de wereld toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen. De samenleving moet ervoor zorgen dat de achterstanden die mensen met een beperking ervaren om volwaardig mee te kunnen doen, worden weggenomen.

Het verdrag beschrijft de rechten van mensen met een beperking op gelijke behandeling en participatie.

Om deze (mensen)rechten te realiseren, is het belangrijk dat de toegankelijkheid van onderwijs, werk, wonen, omgeving, informatie, gebouwen, mobiliteit, passende zorg en ondersteuning, participatie en dienstverlening goed geregeld zijn. In dit wettelijke kader is ook vastgelegd dat gemeenten het voortouw moeten nemen bij de lokale invulling en uitvoering van het VN-verdrag.

Bestuurlijk kader

Het bestuursakkoord 2018-2022

In het bestuursakkoord 2018-2022 "Met lef en liefde voor Deventer" heeft het college haar ambities gepresenteerd. De strategische thema's "Deventer werkt", "Duurzaam Deventer", "Oog voor elkaar", "Levendig Deventer" en "Samenwerken en samen leven" richten zich op het verder versterken van een vitale samenleving waar iedereen mee kan doen.

Verbindend Kader Sociaal Domein 2019-2022

In "Het Verbindend Kader Sociaal Domein 2019-2022" is aangegeven op welke wijze we in Deventer verder willen gaan met het transformeren van de nieuwe taken. En daadwerkelijk te veranderen en te vernieuwen om de zorg en ondersteuning ook op de langere termijn toegankelijk te houden. In het actieplan Transformatie Sociaal Domein zijn daarvoor de volgende doelstellingen opgenomen:

- Maximale participatie van Deventer inwoners: mensen werken, versterken zichzelf, doen iets voor een ander, of voor de stad. Iedereen doet ertoe!
- Het bieden van een vangnet voor inwoners die (tijdelijk) niet volledig kunnen meedoen in de Deventer samenleving.

Visie Leefomgeving 2014

In de Visie Leefomgeving is als hoger doel aangegeven dat het beheer en inrichting van de leefomgeving kan bijdragen aan andere doelstellingen van de gemeente, zoals het aantrekkelijk houden van de stad voor bezoekers, de sociale samenhang en gezond leven.

Bij de uitvoering van beheer en onderhoud zoeken we aansluiting op de sociale doelstellingen van de gemeente, zoals het bieden van mogelijkheden aan werkzoekenden om werkervaring op te doen. Als de gemeente opdrachtgever is voor een project, moet de opdrachtnemer deels mensen inzetten die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Deventer hoort hierin met Circulus/ Berkel en Het Groenbedrijf tot de landelijke koplopers.

We zoeken naar een balans tussen wat bewoners en ondernemers op het gebied van onderhoud van de gemeente mogen verwachten en wat ze zelf kunnen bijdragen aan een leefbare en aantrekkelijke stad. We stimuleren initiatieven van bewoners en ondernemers.

Visie

Het basisprincipe van de gemeente Deventer is dat iedereen mee kan doen. De visie op de inclusieve samenleving in "Het Verbindend Kader Sociaal Domein 2019-2022" kunnen we als volgt samenvatten:

- Iedereen doet mee
- De vraag centraal
- Meedoen en bijdragen

Iedereen doet mee

De gemeente Deventer is voor iedereen, iedereen doet mee. Maar iedereen moet ook mee kunnen doen. Meedoen is niet voor iedereen vanzelfsprekend want de samenleving werpt (soms) drempels op. Zoals verwoordt in "Het Verbindend Kader Sociaal Domein 2019-2022":

"We willen een sociale, inclusieve samenleving zijn waarin mensen zoveel mogelijk eigen verantwoordelijkheid nemen voor de inrichting van hun eigen leven: een samenleving waar iedereen tot zijn recht komt. Waar mensen elkaar aanspreken op opgroeien, opvoeden, financiële onafhankelijkheid en maatschappelijk meedoen. Culturele achtergrond, sekse, leeftijd, talenten en beperkingen maken niet uit: iedereen neemt op een gelijkwaardige manier deel aan de maatschappij. Mensen worden aangesproken op hun mogelijkheden, niet op hun beperkingen."

Om dit te realiseren, stimuleren en faciliteren we een samenleving waarin drempels die inwoners met beperkingen ervaren, worden weggenomen of waarin drempels overbrugbaar worden gemaakt.

De vraag centraal

Voor een goede aanpak is ervaringskennis nodig. Waar liggen de drempels die inwoners tegenkomen? Waar moet de prioriteit liggen en wat kan die drempels voorkomen en oplossen? We consulteren onze inwoners en we maken gebruik van adviesorganen om daar achter te komen.

Meedoen en bijdragen

Meedoen betekent ook bijdragen. We gaan er vanuit dat onze inwoners 'een bijdrage leveren'. Een goed toegankelijke samenleving stelt inwoners in staat om hun talenten in te zetten en hun bijdrage te leveren. Bijdragen kan op economisch, sociaal en/of maatschappelijk vlak ook door ondersteuning. Dit betekent in eerste instantie dat iemand zoveel mogelijk economisch onafhankelijk is. Als het gaat om de toegankelijkheid van arbeid zal de inzet daarom altijd eerst gericht zijn op regulier werk. Bovendien is geen vaste standaard te geven voor de bijdragen die we van onze inwoners verwachten. Mantelzorg en vrijwilligerswerk zijn gewaardeerde bezigheden; maar iemand kan ook door middel van financiële bijdragen of door extra (beroepsmatig) inzet een bijdrage leveren.

Voor het college is een belangrijk uitgangspunt het versterken van de eigen kracht en zelfredzaamheid met o.a. behulp van een integrale, effectieve en efficiënte hulpverlening en ondersteuning aan onze inwoners.

Hoofdstuk 3 VN verdrag in de praktijk

Waarom een Lokale Inclusie Agenda?

Met de ratificatie van het VN-Verdrag Handicap is aan de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet de verplichting toegevoegd om in een periodiek plan op te nemen hoe de gemeenteraad uitvoering geeft aan het verdrag. Het 'Amendement Van der Staaij en Bergkamp' geeft aan dat het de voorkeur verdient dat deze periodieke plannen worden samengevoegd tot één integraal plan voor het hele sociaal domein.

Daarnaast geeft ook de Omgevingswet en Omgevingsvisie mogelijkheden om een toegankelijk- of uitvoeringsparagraaf op te nemen in haar omgevingsvisie. In de Deventer Omgevingsvisie is opgenomen dat we extra aandacht hebben voor levensloopbestendige woningen voor ouderen op 'pantoffelafstand' van winkels en voorzieningen.

In het Besluit Toegankelijkheid¹ is bepaald dat alle sectoren, dus ook de overheid, een actieplan moeten maken waarin zij aangeven hoe zij werken aan de geleidelijke verwezenlijking van de algemene toegankelijkheid, dus ook buiten het sociaal domein.

Mensen met een beperking

Veel mensen denken bij mensen met beperkingen vooral aan personen met een lichamelijke of fysieke beperking, zoals mensen in een rolstoel.

Er zijn echter ook veel mensen bij wie de beperkingen niet zichtbaar zijn. Het gaat zowel om lichamelijke als mentale (psychische en verstandelijke) beperkingen en chronische ziekten'.

Deze beperkingen ervaren mensen in al hun levensfasen, van kind, tot jongere, volwassene en oudere. In een inclusieve samenleving kan iedereen meedoen en wordt niemand gediscrimineerd of uitgesloten. Voor mensen met een beperking betekent een inclusieve samenleving dat ze meedoen op voet van gelijkheid, dat ze regie hebben over hun eigen leven en dat ze toegang hebben tot dezelfde voorzieningen en diensten als mensen zonder beperking.

Wanneer het gaat over 'inclusie' wordt vaak een bredere groep bedoeld. Niet alleen de groep mensen met een beperking, maar ook andere groepen die om verschillende redenen worden uitgesloten van volwaardige deelname aan de samenleving, denk aan leeftijd, etnische herkomst, seksuele oriëntatie of genderidentiteit.

Geleidelijke verbetering in de gemeente

Niet alle voorzieningen in de gemeente hoeven direct toegankelijk te zijn: het gaat om een geleidelijke verbetering. Bij nieuw beleid moet wel altijd direct rekening worden gehouden met de positie van mensen met een beperking. Het VN-Verdrag spreekt daarom bij de ontwikkeling van nieuwe producten of nieuw beleid ook over 'Design for All', Uitgangspunt bij het ontwerpen van beleid is direct uit te gaan van 'de toegang en bruikbaarheid voor iedereen'.

Om wie gaat het in Nederland?

- 1,7 miljoen personen met een langdurige ziekte, aandoening of handicap.
- 1,5 miljoen personen met een lichamelijke handicap.
- 1,3 miljoen doven en slechthorenden.
- 316 duizend blinden en slechtzienden.
- 281 duizend personen met ernstige psychische aandoeningen.
- 142 duizend personen met een (licht) verstandelijke beperking.
- * Deze cijfers bevatten dubbelingen en zijn deels gebaseerd op schattingen van CBS en SCP.

¹ De AMvB Besluit Toegankelijkheid betreft het amendement van Dijk m.b.t. het VN verdrag Handicap

Rol gemeenten en VNG

Het VN verdrag Handicap betekent voor gemeenten dat zij passende maatregelen moeten nemen zodat personen met een beperking zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen leven. Dus dat mensen met een beperking:

- Vrijelijk kunnen kiezen waar, met wie en hoe zij willen wonen en leven;
- De beschikking hebben over zorg en diensten die hen waar nodig ondersteunen bij het participeren in de samenleving;
- Net als iedereen toegang hebben tot informatie, producten, openbare voorzieningen, maatschappelijke diensten, gebouwen en openbare ruimte.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Het Rijk verwacht daarom van gemeenten dat ze een Lokale Inclusie Agenda opstellen, waarin de gemeente, samen met ervaringsdeskundigen, beschrijft hoe ze gaat werken aan een inclusieve samenleving.

Het verdrag zelf vormt en bepaalt het beleid, een gemeentelijke beleidsnota is om die reden overbodig. De gemeente wordt vooral gezien als uitvoerder van het verdrag, het vormt voor de gemeente de wegwijzer bij de invulling van haar inclusie beleid. Waarbij gemeenten werken aan:

- het mogelijk maken dat mensen met een beperking kunnen meedoen;
- het opheffen van achterstanden;
- het zorgen dat gemeentelijke regelgeving in overeenstemming is met het verdrag;
- het stimuleren dat organisaties, bedrijven en burgers de rechten van het verdrag naleven.

Van gemeenten wordt een meerjarige uitvoeringsagenda verwacht, waarin niet alleen wordt aangegeven wat gedaan moet worden, maar ook wanneer en met wie. Het VNG vervult daarbij een actieve rol. Met het project Iedereen doet mee! ondersteunt het VNG gemeenten die werken aan een inclusieve samenleving.

Manifest Iedereen doet mee!

In de raadsvergadering van 3 juli j.l. is de motie 8.2 Inclusieve Gemeente aangenomen. Door aan te sluiten bij het manifest "Iedereen doet mee" laat Deventer zien dat we serieus werk maken van inclusiviteit. Het voorstel van de motie is om aandacht te hebben voor de toegankelijkheid van voorzieningen zoals sportaccommodaties en om organisaties te betrekken bij het plan van aanpak Inclusieve Gemeente. En met de ondertekening van het manifest sluiten we aan bij de 25 koploper gemeenten in Nederland.

Hoofdstuk 4

Deventer: Iedereen doet mee

De toegankelijke samenleving

In een goed toegankelijke samenleving kunnen individuen zonder intensieve persoonlijke steun en kostbare hulpmiddelen meedoen op het terrein van arbeid, wonen, welzijn, recreëren enzovoort. Dit ideaal is echter slechts ten dele haalbaar. Allereerst omdat wat voor de één het wegnemen van een drempel is, voor een ander juist weer een drempel opwerpt. Denk bijvoorbeeld aan het simpele voorbeeld van een aflopende stoep die voor iemand in een rolstoel heel handig is maar voor iemand met een visuele beperking juist niet. Daarnaast is het niet mogelijk alles voor iedereen volledig toegankelijk te maken. Als iemand een drempel tegenkomt, betekent dit dat een voorziening of activiteit iets vraagt wat die persoon niet kan of niet goed kan. Drempels gaan dus zowel over het 'overvragen' (van de voorziening) als over 'onvermogens' (van de persoon). In een toegankelijke samenleving is er een balans tussen wat voorzieningen en diensten 'vragen' van participanten en de 'mogelijkheden' waarover zij beschikken. Deze balans wordt soms gerealiseerd door de voorziening toegankelijker te maken en soms door de inwoner meer ondersteuning te bieden

Inclusie beleid is een (voortdurend) proces

De toegankelijke samenleving omvat alle aspecten van onze samenleving. Integraliteit van beleid is daarom ook een vereiste om tot een samenleving te komen die in alle opzichten zoveel mogelijk toegankelijk is voor iedereen. Dit maakt echter ook dat het opstellen en uitvoeren van inclusie beleid te veelomvattend is om in één keer te realiseren. De toegankelijke samenleving kan niet binnen enkele jaren worden gerealiseerd, maar vraagt om een blijvende inzet.

Met het einddoel van een toegankelijke samenleving voor ogen moeten we formuleren welke prioriteiten we stellen in onze doelstellingen en welke resultaten we in de komende jaren willen behalen.

Inclusie beleid vraagt om samenwerking en bewustwording

De gemeente kan de toegankelijke samenleving niet alleen realiseren. Inwoners, ondernemers, organisaties en aanbieders hebben allemaal hun eigen rol. Het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om de omgeving zodanig te veranderen dat alle inwoners kunnen meedoen. Samen bouwen we zo aan een toegankelijke samenleving.

Bewustwording is in dit proces een eerste vereiste. Want als je niet weet waar iemand letterlijk of figuurlijk tegenaan loopt, kun je onbedoeld drempels opwerpen. De inclusieve samenleving vraagt dus om samenwerking én om een bewustwording.

Eerste voorwaarde is dat iedereen zich bewust is dat 15- 25% van alle inwoners een beperking heeft en dat de manier waarop je je gedraagt of je werk doet onbedoeld een beperkend effect op hen kan hebben.

Een tweede voorwaarde is in je gedrag of bij de invulling van je werk ook daadwerkelijk rekening met hen te houden.

Quick Scan Deventer

In het kader van bewustwording is het belangrijk om onze zelfkennis te versterken door te weten waar we als organisatie staan. Uit informatie van het VNG blijkt dat het VN verdrag raakvlakken heeft met onze organisatie en alle 12 programma's van onze gemeente.

Voor het verkrijgen van een beeld van de situatie in Deventer is een quickscan Inclusie Beleid uitgevoerd binnen het ambtelijk apparaat in de maanden mei en juni 2019. Voor het onderzoek zijn de artikelen uit het VN-verdrag vertaald naar concrete vragen over het gemeentelijk beleid. De gestelde vragen zijn overgenomen van Stichting Zet, die voor meerdere gemeenten een quickscan heeft uitgevoerd.

De conclusie op hoofdlijnen is dat het beleid in Deventer gematigd positief wat betreft het bieden van gelijke kansen aan mensen met een beperking. Wat daarbij opvalt dat er hele mooie resultaten op onderdelen zijn geboekt, waar we echt trots op mogen zijn. En meer kunnen uitdragen.

In de bijlage 'Uitwerking Resultaat Quick Scan inclusie beleid Deventer' is het resultaat in een overzicht in beeld gebracht en nader tekstueel toegelicht. De activiteiten zijn overgenomen in hoofdstuk 7 Uitwerking: Plan van Aanpak.

Hoofdstuk 5

Hoe gaan we het aanpakken?

Uitgangspunten

Belangrijke uitgangspunten die we hanteren bij de aanpak zijn:

- We zetten ervaringsdeskundigheid in op verschillende onderwerpen en op verschillende niveaus en sluiten aan bij de behoefte van mensen die een beperking ervaren. We maken procesafspraken hierover;
- We kunnen en hoeven niet alles tegelijk aan te pakken. We starten met een aantal aandachtgebieden en breiden dit in de loop van de jaren uit naar andere aandachtsgebieden.
- We werken aan de hand van de aandachtsgebieden die ook landelijk worden gehanteerd. Een toelichting op de volgende aandachtsgebieden hebben we opgenomen in bijlage 'Inzicht in aandachtsgebieden voor VN verdrag in Deventer':
  - Bewustwording en participatie
  - Bouwen en wonen
  - Openbare ruimte
  - Gezondheid
  - Onderwijs
  - Vervoer
  - Vrije tijd
  - Werk
- We borgen de aandacht voor de uitvoering van het VN Verdrag zoveel mogelijk in het reguliere werk voor zover dat binnen de bestaande kaders en budgetten past.

Tijdspad

Tijdspad	Activiteiten
November 2019 - april 2020	<p>Vorbereidende- en planfase. Aan het einde van deze fase is er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een PvA Deventer Inclusie Agenda 2020-2024 • Een coördinerend wethouder voor de Inclusie Agenda • Per programma een collega met inclusie in zijn portefeuille en • Een (coördinerend) inclusie ambtenaar • Een financieel kader voor het PvA • Een advies van de ASDD op het PvA • In een gesprek met ervaringsdeskundigen en raadsleden opgehaald waar deelnemers prioriteiten willen leggen • Is helder op welke wijze we ervaringsdeskundigheid willen inzetten en op welke niveaus • Vindt interne afstemming en terugkoppeling plaats naar de 12 programma's in Deventer • duidelijkheid op welke wijze de jaarlijkse cyclus van evaluatie en herijking gaat plaatsvinden met ervaringsdeskundigen en raad. • Een behandeling van het PvA tijdens een raadstafel • Een besluit van het college over de prioriteiten en financiering van het PvA 2020-2024 • Zijn de raad en overige betrokkenen geïnformeerd over het besluit van het college
April 2020 - december 2024	<p>Implementatie, evaluatie en herijking.</p> <p>Tijdens deze fase vindt een jaarlijkse cyclus plaats:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering van de actiepunten • Ondertekening van het Manifest iedereen doet mee • evaluatie met ervaringsdeskundigen (september) • Raadsmededeling aan de raad (november) <p>Besluit college jaargenda voor het komende jaar (november)</p>

Tijdspad	Activiteiten
Januari 2024 - oktober 2024	Herijking meerjarenplan. Aan het einde van deze fase : <ul style="list-style-type: none"> • zijn de ambities van raad en college voor het vervolg op het meerjarenplan helder • zijn de financiële kaders helder voor de Deventer Inclusie Agenda 2025-2028

Procesafspraken

- Begin 2020 gaan we (naast de ASDD) ook andere vormen van participatie ontwikkelen (ad hoc, thematisch etc.). Inzet van ervaringsdeskundigheid wordt een onderdeel op alle terreinen van uitvoering en beleid;
- De voorgenomen activiteiten, voortkomend uit de quickscan, leggen we voor aan de ervaringsdeskundigen, om samen met hen een prioritering van te maken;
- In een brede bijeenkomst van ervaringsdeskundigen, ASDD en raadsleden gaan we een gezamenlijke keuze maken. Op deze wijze gaan we gezamenlijk echt aan de slag gaan met het VN-Verdrag in Deventer;
- We maken elk jaar een toegankelijkheidsagenda, waarin voor aandachtsgebieden concrete doelen en acties worden benoemd. Voor de overige aandachtsgebieden geven we aan welke acties raakvlakken hebben met het VN verdrag;
- Met de groep ervaringsdeskundigen gaan we één keer per jaar in september de resultaten van het afgelopen jaar bespreken en aanbevelingen doen voor het volgende jaar (t.b.v. de begroting);
- Naast de groep ervaringsdeskundigen hebben de bestaande adviesorganen hun reguliere rol binnen het domein waar ze voor bestemd zijn;
- Voor de periode 2020-2024 hebben we aandachtsgebieden en een Plan van Aanpak opgesteld.

Randvoorwaarde: budget

We hebben middelen nodig voor de integrale sturing, de inzet op bewustwording en het versterken van de inzet van ervaringsdeskundigheid. Daarnaast zetten we extra in op en het faciliteren van de uitvoering van de acties voor de aandachtsgebieden in de jaren 2020-2024.

Voor aanpassingen in de openbare ruimte gaan we na de inventarisatie een projectvoorstel voorbereiden. Een betere toegankelijkheid van de sportaccommodaties pakken we op vanuit het programma Meedoen, in het kader van het nieuwe Sportaccommodatiebeleid. Overige activiteiten voor de uitvoering van het VN Verdrag gaan we zoveel mogelijk borgen in het reguliere werk, binnen de bestaande kaders en budgetten.

Hoofdstuk 6 Aandachtsgebieden

Routekaart naar een inclusief Deventer

Het VNG heeft samen met gemeenten en ervaringsdeskundigen een aantal stappen benoemd die van belang zijn bij de (door)ontwikkeling van lokaal inclusiebeleid. Er is een routekaart opgesteld waarin de stappen zijn beschreven om te komen tot een Lokale Inclusie Agenda. In dit hoofdstuk geven een beknopte toelichting op de hoofdpunten en de uitwerking volgt in hoofdstuk 7.

Aandachtsgebieden

De routekaart van het VNG geeft ons het inzicht om te werken aan de volgende aandachtspunten voor de gemeente Deventer:

1. Bewustwording en ervaringsdeskundigheid;
2. Samenwerking met inwoners, ondernemers en organisaties;
3. Organisatie;
4. Speerpunten van de Quick Scan Deventer / integrale aanpak
5. Bepalen van urgentie – Niet alles tegelijk;
6. Informeren / goede communicatie;
7. Borging van het proces.

Bewustwording en ervaringsdeskundigheid

Alleen door te organiseren dat mensen met een beperking in het gehele proces – bij de start, ontwikkeling en uitvoering – betrokken zijn, weten we zeker dat we echt werken aan een inclusieve gemeente Deventer. Inclusief werken kan alleen als je oog hebt voor het perspectief van inwoners die drempels en/of uitsluiting ervaren. Het versterken van de inzet van ervaringskennis is daarom naast de inzet op bewustwording ook een centraal onderdeel in het Plan van Aanpak. Zo verlenen we een subsidie aan Vriendendiensten om een coördinator ervaringsdeskundigheid aan te stellen, deze kan mede vorm geven aan een platform voor ervaringsdeskundigen in Deventer (psychiatrie). Ook andere contacten met betrokkenen en organisaties zullen we benutten om een brede vertegenwoordiging te verkrijgen in het platform.

Samenwerking met inwoners, ondernemers en organisaties

Met de ASDD (Adviesraad Sociaal Domein) hebben we een adviesraad voor het college waarin ook vertegenwoordigers zijn opgenomen die de belangen behartigen van mensen met een beperking. De ASDD heeft de wens uitgesproken om bij de uitwerking betrokken te worden.

Via Wij Deventer en de Sociale teams beschikken we over breed netwerk dat we kunnen inzetten voor een Inclusief Deventer. Samen willen we een maatschappelijke dialoog aangaan en zo werken aan bewustwording en mentaliteitsverandering bij inwoners, bedrijven en organisaties. De gemeente Deventer vervult naar buiten toe een trekkersrol. Deze aanpak ligt direct in het verlengde van de bewustwording en mentaliteitsverandering die we binnen onze eigen gemeentelijke organisatie nastreven.

Organisatie

Een inclusieve organisatie gaat niet zozeer om het ondernemen van nieuwe projecten of taken maar vooral om bestaande activiteiten en taken op een inclusieve manier uit te voeren. Het verdient aanbeveling dat we investeren in een integrale sturing en bewustwording van een inclusief Deventer.

Speerpunten van de Quick Scan Deventer / Integrale aanpak

Uit de interne Quick Scan blijkt dat het beleid in Deventer gematigd positief wat betreft het bieden van gelijke kansen aan mensen met een beperking. Het valt op dat we hele mooie resultaten op onderdelen boeken, waar we echt trots op mogen zijn. En meer kunnen uitdragen. Aan de andere kant zijn er nog wel enkele verbeterpunten aan te pakken. Een punt van aandacht is dat het lastig is om een volledig beeld te verkrijgen, de integrale sturing ontbreekt op Inclusie Beleid. De komende jaren willen we benutten voor de beleidsmatige inbedding van verschillende acties en activiteiten.

Bepalen van urgentie – Niet alles tegelijk

We kunnen niet alles realiseren in één beleidsperiode. Naast de genoemde aandachtspunten leggen we de focus voor de periode 2020 -2024 op:

- De openbare ruimte;
- De sportaccommodaties.

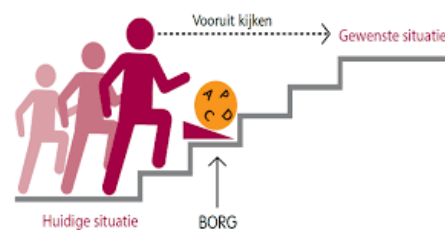
Informereren / goede communicatie

Veel informatie over toegankelijkheid is niet goed ontsloten. Deze informatie is echter niet alleen voor inwoners en betrokken partijen maar ook voor de gemeente van belang: waar gaat het in onze gemeente prima en waar nog niet? We willen dat deze informatie goed wordt gevonden én ontsloten.

Borging van het proces

Monitoren is een essentieel onderdeel van het VN verdrag. We gaan dit onderdeel oppakken samen met project Transformatie Sociale Domein. We onderzoeken de mogelijkheid om dit mee te nemen met de monitor sociaal domein.

Naast de samenwerking en het proces zullen vooral ook de ervaren verbeteringen (effecten) door mensen met een beperking zelf een belangrijke maatstaf zijn om succes van onze inspanningen te meten.

Hoofdstuk 7

Uitwerking: Plan van Aanpak

In het Plan van Aanpak zijn de actiepunten opgenomen die we prioriteren voor de komende periode 2020-2024. Een aantal aandachtsgebieden en activiteiten kennen een grote samenhang met de Transitie van het Sociale Domein. We zorgen voor integrale afstemming met dat traject. Uiteraard zijn we alert op de effectieve inzet van onze uren en middelen. Daartoe wegen we met een kosten-baten analyse af waar onze inzet het maximale rendement op kan leveren.

Overzicht met activiteiten	Looptijd	Kosten
Bewustwording - Informatievoorziening toegankelijkheid	2020	5.000 – 10.000
Bewustwording & organisatie	2020 – 2022	2x 25.000
Ervaringsdeskundigheid & participatie	2020 – 2022	Binnen programma's
Bewustwording - Bewustwordingscampagne	2020	10.000
Bewustwording - Manifest Iedereen doet mee	2020	10.000
Aandachtspunten Quick Scan	2020 – 2021	Binnen programma's
Toegankelijke Openbare Ruimte (1)	2020	10.000
Toegankelijke Openbare Ruimte (2)	2020 – 2024	50.000 (structureel)
Sport	2020 – 2030	ntb
Informatievoorziening & communicatie	2020 – 2021	10.000 – 20.000
Borging van het proces	2020 – 2024	10.000

Aandachtsgebied	Bewustwording - Informatievoorziening toegankelijkheid
Wat?	Behoeften onderzoek onder (externe) ervaringsdeskundigen; hebben mensen in een kwetsbare positie voldoende informatie over toegankelijkheid in onze gemeente (bijv. over parkeerplaatsen, invalidentoiletten, horeca)
Wat is aanleiding?	VN verdrag Handicap: toegankelijke en begrijpelijke informatie
Wat willen we bereiken?	Mensen met een beperking en andere doelgroepen van het inclusiebeleid hebben toegang tot begrijpelijke informatie over activiteiten, mogelijkheden en voorzieningen
Hoe gaan we dat doen?	Gesprekken en panel met ervaringsdeskundigen en sleutelfiguren De resultaten van deze gesprekken zetten we om in concrete acties en communicatiemiddelen
Met wie uitvoeren?	Ervaringsdeskundigen, sleutelfiguren en adviesraden
Wanneer zijn we tevreden?	Mensen met een beperking en andere doelgroepen van het inclusiebeleid worden op een begrijpelijke manier geïnformeerd
Looptijd	2020
Kosten	5.000 – 10.000 voor inzet KV en communicatiemiddelen
Wat (extra) nodig voor de uitvoering?	ntb

Aandachtsgebied	Bewustwording & organisatie
Wat?	Bewustwording en vergroten kennis Inclusie intern en extern
Wat is aanleiding?	VN verdrag Handicap: Bewustwordingstraject
Wat willen we bereiken?	Het doel is het vergroten van de kennis over en de bewustwording van Inclusie. Iedereen is zich eveneens bewust van het eigen handelen waarmee die zelf (vaak onbewust) mensen buitensluit. We vinden het normaal dat iedereen mee kan doen en we zien het als vanzelfsprekend om alles wat we doen daarop in te richten. Kern: iedereen doet mee, kijken naar wat iemand wel kan, uitgaan van de talenten en niet van de beperking. We kijken hier verder dan alleen de fysieke toegankelijkheid.
Hoe gaan we dat doen? En voor wie?	Doorlopende, verbindende communicatie, met thematische invulling Bevorderen van positieve beeldvorming over mensen met een beperking of mensen die om andere redenen uitgesloten worden (bijv. LHBTI). Met inzet van interne en externe communicatiemiddelen, workshops, ontmoetingen etc. Lokale vertaling van landelijke campagnes en evenementen Interne doelgroepen: raad, college, directie, MT, OR en medewerkers Externe doelgroepen: alle inwoners, bedrijven en organisaties. Ervaringsdeskundigen, adviesorganen, belangenbehartigers
Met wie uitvoeren?	Projectteam Transitie Sociale Domein, MT, Bestuur, Communicatie, Ervaringsdeskundigen, maatschappelijke partners en bedrijven
Wanneer zijn we tevreden?	Een positieve grondhouding in het denken over inclusie en vervolgens een gedragsverandering. Het is vanzelfsprekend om alles wat we doen (leven en werk) zo in te richten dat iedereen mee kan doen. Dit onderdeel vormt een onderdeel voor de borging van het proces
Looptijd	2020-2021
Kosten	2020 - 2021: interne coördinator 2x 25.000
Wat (extra) nodig voor de uitvoering?	MT en bestuur oefenen actieve rol uit bij creëren draagvlak en commitment, medewerkers krijgen tijd voor deelname aan (bewustwordings)activiteiten en maken kennis met 'inclusief werken'

Aandachtsgebied	Ervaringsdeskundigheid & participatie
Wat?	Versterken inzet en participatie van ervaringsdeskundigen. We faciliteren niet alleen de formele adviesraden, maar ontwikkelen ook andere vormen van participatie (ad hoc, thematisch etc.). Inzet van ervaringsdeskundigheid wordt een onderdeel op alle terreinen van uitvoering en beleid.
Wat is aanleiding?	VN verdrag Handicap: Niets over ons, zonder ons.
Voor wie?	Intern: Beleidsadviseurs, adviseurs Leefomgeving
Wat willen we bereiken?	Nieuwe vormen van participatie ontwikkelen op basis van behoeften en mogelijkheden van de mensen waar het om/over gaat
Hoe gaan we dat doen?	Uitwerking en uitvoering projectplan ism ervaringsdeskundigen
Met wie uitvoeren?	Ervaringsdeskundigen en andere inwoners, Vertegenwoordigers van adviesraad ASDD
Wanneer zijn we tevreden?	Als doelgroepen van het inclusiebeleid voldoende vertegenwoordigd zijn in formele en informele participatie
Looptijd	2020-2024
Kosten	Binnen programma's
Wat (extra) nodig voor de uitvoering?	Budget reserveren (voor vrijwilligersvergoeding, training en coaching)

Aandachtsgebied	Bewustwording - Bewustwordingscampagne
Wat?	Bewustwording Inclusie bij inwoners, ondernemers en medewerkers
Wat is aanleiding?	VN verdrag Handicap Landelijke week van de Toegankelijkheid
Wat willen we bereiken?	Bewustwording van de uitdagingen, die mensen met een beperking tegen komen bij de invulling van hun vrije tijd Betere toegang/aanbod culturele- en sportvoorzieningen Meer deelnemers uit de doelgroep aan culturele- en sportactiviteiten
Voor wie?	Deelnemers doelgroepen voor deelname buurthuis- culturele- en sportactiviteiten
Hoe gaan we dat doen?	Quick scan onder ondernemers (voorbeeld Utrecht, Gooise Meren) Schouw bij filmhuis, theater en bibliotheek Filmfestival; beeldvorming en bewustwording Inzet gemeentelijke media voor de campagne Iedereen doet mee
Met wie uitvoeren?	Culturele en sportinstellingen, maatschappelijke partners Ervaringsdeskundigen, Ieder(in)? Collega's en bestuur gemeente
Wanneer zijn we tevreden?	Meer kennis en bewustwording bij inwoners en medewerkers Heldere informatie voor doelgroepen over mogelijkheden/voorzieningen
Looptijd	Oktober 2020
Kosten	Organiseren evenement en communicatie 10.000
Wat (extra) nodig voor de uitvoering?	ntb

Aandachtsgebied	Bewustwording - Manifest
Wat?	Manifest iedereen doet mee
Wat is aanleiding?	VN verdrag Handicap
Wat willen we bereiken?	Bewustwording binnen eigen gemeente Aansluiten bij koplopergemeenten in Nederland Vervullen ambassadeursrol naar andere gemeenten
Hoe gaan we dat doen?	Het gezamenlijk organiseren van activiteiten en campagnes Het delen van onze ervaringen met andere gemeenten Het uitwisselen van ervaringen tussen gemeenten en leren van elkaar (digitaal, bijeenkomsten, afspraken met koplopers)
Met wie uitvoeren?	Ervaringsdeskundigen Interne partners van programma Inclusie Externe partners in gemeente Andere (koploper) gemeenten
Wanneer zijn we tevreden?	Als we de successen en leerpunten van het lokale Inclusie Agenda Deventer hebben gedeeld met de andere gemeenten En we via de VNG een bijdrage kunnen leveren aan Inclusie aanpak in andere gemeenten.
Looptijd	2020
Kosten	10.000
Wat (extra) nodig voor de uitvoering?	ntb

Aandachtsgebied	Aandachtspunten Quick Scan
Wat?	Integrale aanpak m.b.t. Inclusie intern versterken
Wat is aanleiding?	VN verdrag Handicap - Bewustwordingstraject
Wat willen we bereiken?	Bewustwording binnen eigen organisatie Inzicht in drempels en vervolgstappen om deze weg te nemen
Hoe gaan we dat doen?	Interne evaluatie met medewerkers om verbeterpunten in beeld te brengen op basis van de quick scan Deze verbeterpunten gaan we bespreken met ervaringsdeskundigen De resultaten van deze gesprekken zetten we om in concrete acties
Met wie uitvoeren?	Medewerkers gemeente Deventer Vertegenwoordigers van adviesraad ASDD
Wanneer zijn we tevreden?	Als verbeterpunten naar tevredenheid ervaringsdeskundigen zijn aangepakt Een positieve grondhouding in het denken over inclusie en vervolgens een gedragsverandering. Het is vanzelfsprekend om alles wat we doen zo in te richten dat iedereen mee kan doen.
Looptijd	2020 - 2021
Kosten	Binnen programma's
Wat (extra) nodig voor de uitvoering?	ntb

Aandachtsgebied	Toegankelijke Openbare Ruimte (1)
Wat?	Richtlijnen en eisen toegankelijkheid openbare ruimte
Wat is aanleiding?	VN verdrag Handicap
Wat willen we bereiken?	Een betere toegankelijkheid van de openbare ruimte. De buitenruimte nodigt ertoe uit dat ook mensen met een beperking er gebruik van kunnen en willen maken. Voor het beheer en ontwerp passen we ons PvE (Programma van Eisen) aan. Het PvE wordt veelal ook van toepassing verklaard bij inbreidingslocaties (in de anterieure overeenkomsten). We benutten daarvoor de richtlijn Toegankelijkheid van de CROW en het Handboek 'dementievriendelijke openbare ruimte'. Een overzichtskaart van de openbare ruimte met prioriteiten voor toegankelijkheid.
Hoe gaan we dat doen?	Intern gaan we ons PvE aanvullen met richtlijnen voor een toegankelijke openbare ruimte. In het proces werken we samen met deelnemers van de ASDD en ervaringsdeskundigen. Samen met ervaringsdeskundigen gaan we een kaart 'Toegankelijkheid Deventer' ontwikkelen met gebieden waar veel mensen met een beperking komen. Deze plekken zijn extra van belang om te streven naar toegankelijkheid, zoals winkelcentra, stations, zorgcentra etc.
Met wie uitvoeren?	Wijk- en vakbeheerders, ervaringsdeskundigen en adviesraden
Wanneer zijn we tevreden?	Wanneer we het PvE hebben aangepast met richtlijnen toegankelijkheid een overzichtskaart hebben ontwikkeld met prioriteiten voor toegankelijkheid in de openbare ruimte.
Looptijd	2020
Kosten	10.000
Wat (extra) nodig voor de uitvoering?	ntb

Aandachtsgebied	Toegankelijke Openbare Ruimte (2)
Wat?	Verbeteren toegankelijkheid openbare ruimte
Wat is aanleiding?	VN verdrag Handicap
Wat willen we bereiken?	We willen zorgdragen voor toegankelijke winkels en horeca. Dit willen we verbeteren door aanpassingen te verrichten in de openbare ruimte.
Hoe gaan we dat doen?	Op basis van de opgestelde kaart 'Toegankelijkheid Deventer' gaan we aan de slag met gebieden die we hebben geprioriteerd en waar we zelf eigenaar van zijn. Samen met deelnemers van ASDD en Ongehinderd stellen we de nul-situatie vast en geven we een voorstel voor verbetering. De uitwerking nemen we mee in plannen voor onderhoud.
Met wie uitvoeren?	We pakken het project op met vertegenwoordigers in het winkelgebied (bewoners en ondernemers winkels en horeca) en onze eigen mensen (wijk- en vakbeheerders)
Wanneer zijn we tevreden?	Wanneer in het genoemde winkelgebied de openbare ruimte, winkels en horeca toegankelijk zijn voor alle gebruikers.
Looptijd	2020 - 2024
Kosten	50.000 (structureel)
Wat (extra) nodig voor de uitvoering?	ntb

Aandachtsgebied	Sport
Wat?	Toegankelijkheid sportaccommodaties
Wat is aanleiding?	VN verdrag Handicap en raadsnotie Inclusieve Gemeente Motie 8.2. Inclusieve Gemeente, d.d. 3 juli 2019
Wat willen we bereiken?	Een betere toegankelijkheid van de sportaccommodaties. Zodat ook mensen met een beperking er gebruik van kunnen en willen maken.
Hoe gaan we dat doen?	Dit onderdeel pakken we op vanuit het programma Meedoen, in het kader van het nieuwe Sportaccommodatiebeleid
Met wie uitvoeren?	Deventer Sportbedrijf, gehandicaptenporters en de Deventer Sportploeg, medewerkers gemeente. Koplopergemeente in NL
Wanneer zijn we tevreden?	Als er een duidelijk beeld is van de locaties en we inzicht hebben in noodzakelijke en gewenste aanpassingen.
Looptijd	2020 - 2030
Kosten	ntb
Wat (extra) nodig voor de uitvoering?	ntb

Aandachtsgebied	Informatievoorziening & communicatie
Wat?	Behoeften onderzoek onder ervaringsdeskundigen; hebben mensen in een kwetsbare positie voldoende informatie over toegankelijkheid in onze gemeente (bijv over parkeerplaatsen, invalidentoiletten, horeca etc.)
Wat is aanleiding?	VN verdrag Handicap
Wat willen we bereiken?	Mensen met een beperking en andere doelgroepen van het inclusiebeleid hebben toegang tot begrijpelijke informatie over activiteiten, mogelijkheden en voorzieningen
Hoe gaan we dat doen?	Gesprekken met ervaringsdeskundigen en sleutelfiguren De resultaten van deze gesprekken worden omgezet in concrete acties en communicatiemiddelen
Met wie uitvoeren?	Ervaringsdeskundigen, sleutelfiguren en adviesraden
Wanneer zijn we tevreden?	Mensen met een beperking en andere doelgroepen van het inclusiebeleid worden op een begrijpelijke manier geïnformeerd
Looptijd	2020 - 2021
Kosten	20.000 voor begeleiding proces en communicatie middelen
Wat (extra) nodig voor de uitvoering?	ntb

Aandachtsgebied	Borging van het proces
Wat?	Monitoring en evaluatie Inclusie gemeente
Wat is aanleiding?	VN verdrag Handicap
Wat willen we bereiken?	Check op resultaten van activiteiten aandachtsgebieden en voortgang op weg naar een Inclusief Deventer
Hoe gaan we dat doen?	Vanuit alle 12 programma's van de gemeente wordt een afgevaardigde voor de inclusieagenda aangewezen, de kerngroep. De coördinerend inclusie ambtenaar ontwikkelt samen met de kerngroep een werkwijze ontwikkelen om regelmatig te meten welke resultaten we hebben geboekt. Daarbij benutten we het burgerpanel en ervaringsdeskundigen.
Met wie uitvoeren?	Medewerkers gemeente, ervaringsdeskundigen, koplopergemeenten
Wanneer zijn we tevreden?	Als verbeterpunten naar tevredenheid ervaringsdeskundigen zijn aangepakt Een positieve grondhouding in het denken over inclusie en vervolgens een gedragsverandering. Het is vanzelfsprekend om alles wat we doen zo in te richten dat iedereen mee kan doen.
Looptijd	2020 -2024
Kosten	2020: 10.000
Wat (extra) nodig voor de uitvoering?	ntb

Monitoring en evaluatie Inclusie gemeente

Inclusief denken en doen

Inclusief werken vanuit de gemeente moet vanzelfsprekend worden. Dat is soms al het geval, maar een langdurig proces om in de hele organisatie te implementeren. Het start met de bewustwording en vervolgens ook het vergroten van kennis en vaardigheden.

De kerngroep van medewerkers die nauw betrokken zijn bij een of meerdere onderdelen uit dit plan van aanpak speelt hierin een belangrijke rol. In 2019 werken we met deze kerngroep een manier uit om regelmatig te meten welke resultaten we geboekt hebben.

Projectevaluatie

Bij alle beschreven projecten is evaluatie een onderdeel van de uitvoering; wat heeft het project opgeleverd? Naast de samenwerking en het proces zullen vooral ook de ervaren verbeteringen (effecten) door mensen met een beperking zelf een belangrijke maatstaf zijn om succes van onze inspanningen te meten. Het is de bedoeling om daarvoor een informele klankbordgroep samen te stellen die de inspanningen gaat 'meten'.

Bewustwording in onze gemeente

Via het Burgerpanel gaan we inventariseren hoe het staat met de kennis en bewustwording van de inclusieve samenleving bij onze inwoners.

Bijlage: Inzicht in aandachtsgebieden voor VN verdrag in Deventer

Naast de activiteiten die in het plan 'Op weg naar een inclusief Deventer' zijn beschreven zijn er al de nodige voorzieningen, regelingen, beleid, programma's en initiatieven die bijdragen aan een inclusieve samenleving. We werken aan de hand van de aandachtsgebieden die ook landelijk worden gehanteerd. In deze bijlage geven we een toelichting op:

- Bouwen
- Wonen
- Openbare ruimte
- Gezondheid
- Onderwijs
- Vervoer
- Vrije tijd
- Werk

Bouwen

In Deventer zijn we trots op ons duurzame en toegankelijke stadhuis, het beschikt over het ITS keurmerk (Integrale Toegankelijkheids Symbool). Als gemeente hebben we direct invloed op de fysieke toegankelijkheid van de bestaande openbare gebouwen die in eigendom van de gemeente zijn. Bij verbouwplannen of onderhoud toetsen we de plannen aan alle geldende wet- en regelgeving die van toepassing is. Dus ook op het punt van toegankelijkheid. Er is geen specifiek budget voor het toegankelijk maken van openbare gebouwen, maar indien nodig worden kosten betaald uit het beleidsveld. Zo zijn alle buurthuizen rolstoel toegankelijk gemaakt in de afgelopen jaren.

We vinden het belangrijk dat mensen zich kunnen oriënteren op de toegankelijkheid van gebouwen of plekken in de stad. Daarom ondersteunt gemeente Deventer de app Ongehinderd. Op deze app kan de gebruiker zien hoe het staat met de toegankelijkheid van circa 100 gebouwen, winkels, horeca, buurthuizen etc. Ook zijn alle invalideparkeerplaatsen terug te vinden. In Deventer voert stichting Fooruit wekelijks een check uit op de toegankelijkheid van de openbare ruimte en gebouwen.

Wonen

Mensen die zorg of ondersteuning nodig hebben, wonen steeds vaker zelfstandig en langer thuis. Langer zelfstandig thuis wonen stelt eisen aan de woningvoorraad én aan beschikbare zorg en ondersteuning. De meeste inwoners zijn mondig en zelfredzaam, maar er is ook een groep mensen in de samenleving die zonder extra ondersteuning tussen de wal en het schip dreigen te vallen. Een aanzienlijk deel van de bestaande woningen is op dit moment (nog) niet geschikt voor ouderen of mensen met een ondersteuningsvraag. Daarnaast heeft deze groep behoefte aan nieuwe (geclusterde) woonvormen. Het betreft een vraag naar schaarse en vaak de goedkoopste (huur-)woningen in een stad waar krapte op de woningmarkt is. Bestaande en nieuwe doelgroepen dreigen elkaar te verdringen op de woningmarkt. We zien dat er in bepaalde wijken of buurten van de stad bovengemiddeld veel mensen wonen die op één of andere manier kwetsbaar zijn. Dat zet op sommige plekken de leefbaarheid onder druk.

Per ontwikkellocatie wordt het woningbouwprogramma bepaald aan de hand van de specifieke opgaven in de wijk of dorp. 'Voor meerdere levensfasen geschikt of geschikt te maken' wordt als aandachtspunt meegenomen in het bouwprogramma.

De gemeente Deventer heeft een Wmo-convenant met de corporaties waarin afspraken zijn gemaakt over woningaanpassingen. In de initiatieffase van een project voeren corporatie en gemeente overleg over de gewenste woningaanpassingen in relatie tot de Wmo. En welke aanpassingen zonder noemenswaardige meerkosten kunnen worden meegenomen in groot onderhoud of nieuwbouw, met als doel om toekomstige Wmo woningaanpassingen te voorkomen.

Aanvullend worden de bestaande aangepaste woningen van de corporaties specifiek aangeboden met voorrang voor mensen die aangewezen zijn op de aangebrachte voorzieningen.

Openbare ruimte

Binnen het programma Leefomgeving is toegankelijkheid al jaren een belangrijk criteria bij ontwerp en beheer. Het afgelopen jaar zijn mooie verdiepinglagen gemaakt en is vanuit de ASDD een overzicht 'Prioriteitenlijst Knelpunten Toegankelijkheid' opgesteld. De samenwerking met de ASDD gaan we benutten om onze processen in voorbereiding en uitvoering van projecten te verbeteren.

Met subsidie van de provincie Overijssel heeft KE Advies samen met Saxion Hogeschool, Windesheim en 8 gemeenten een Handboek 'dementievriendelijke openbare ruimte' ontwikkeld. Het handboek, dat met inbreng van diverse zorg- en welzijnsorganisaties tot stand is gekomen, legt een brug tussen het sociale en fysieke domein. Het handboek geeft handvatten aan de beleidsmakers en beheerders bij het inrichten van de openbare ruimte voor mensen met dementie.

In Deventer kennen we geen regels voor toegankelijkheid van de openbare ruimte. Dit betekent dat de richtlijnen op het gebied van toegankelijkheid verschillend geïnterpreteerd en toegepast worden. Landelijke richtlijnen voor toegankelijkheid en het Handboek 'dementievriendelijke openbare ruimte' gaan we benutten om ons PvE openbare ruimte in Deventer te actualiseren in 2020.

In de openbare ruimte zetten we in Deventer met het fietsbeleid volop in op vrij liggende fietspaden en bredere fietsstroken. Voor het realiseren van aanpassingen op gebied van toegankelijkheid is een beperkt budget per jaar beschikbaar. Het is daarom van belang om de prioriteit te bepalen. Samen met ervaringsdeskundigen gaan we een kaart ontwikkelen met gebieden waar meer mensen met een beperking komen. Deze plekken zijn extra van belang om te streven naar toegankelijkheid, zoals winkelcentra, stations, zorgcentra etc.

Gezondheid

In Deventer zijn zorgaanbieders betrokken bij het platform Samen gezond in Deventer (management-beleid-uitvoering). Ze worden betrokken bij specifieke activiteiten in hun wijk of buurt. We kennen een veelheid van succesvolle of veelbelovende gezondheidsprojecten. Enkele daarvan zijn innovaties om trots op te zijn, zoals:

- Beweegmakelaar: een deskundige helpt patiënten een geschikte plek te vinden om (meer) te gaan bewegen;
- BAS: Blijf actief bij je Sportvereniging: een programma voor mensen met geheugenproblemen om mee te blijven doen in de samenleving;
- Deventer FitKids: organisaties in de wijk, ouders en kinderen werken samen aan een gezonde leefstijl.

Samen Gezond in Deventer bestaat uit kernpartners (uitvoerders) uit de zorg, welzijn, onderwijs, sport, gemeente en zorgverzekeraar Eno. Het netwerk stimuleert en faciliteert initiatieven waarin mensen werken aan gezondheid door verandering in gedrag, omgeving, beleid, regels en afspraken. Door samen te zoeken naar manieren die de zelfregie en veerkracht bij bewoners vergroten, wil het netwerk de vitaliteit van mensen verhogen.

Via 15 partijen (vrijwilligersorganisaties) die samen het Platform Informele Zorg vormen (coördinatie ligt bij Vrijwilligerscentrale Deventer, Carinova en Stichting Vriendendiensten) wordt in samenwerking met de sociale teams en WIJ Deventer (wijkaanpak) de verbinding gelegd tussen de informele en formele zorg.

In 2019 is nieuw gezondheidsbeleid vastgesteld. Gezondheid is veelomvattend en het is onmogelijk om alles tegelijkertijd aan te pakken. Samen met partners en inwoners in Deventer zetten we ons in om de gezondheid van de Deventenaren te bevorderen. Op basis van de beschikbare gegevens en de informatie, wensen en behoeftes die zijn verzameld, is gekozen om aan de slag te gaan met zes speerpunten in het gezondheidsbeleid:

1. Ouderen en gezondheid
2. Jeugd en gezondheid
3. Sociaaleconomische gezondheidsverschillen verkleinen
4. Gezonde leefstijl
5. Psychische gezondheid
6. Leefomgeving

Passend onderwijs

In Deventer werkt de gemeente met diverse partijen samen om ieder kind naar school te kunnen laten gaan. De professionals op het gebied van onderwijs, welzijn en zorg weten elkaar steeds beter te vinden. Daarnaast worden meerdere projecten en voorzieningen in het leven geroepen om te voorkomen dat leerlingen verzuimen en uitvallen. De doelstelling is dat ieder kind op een passende plek in Deventer terecht komt.

Binnen de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) bespreken de gemeente en schoolbesturen vanuit het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs onderwerpen op het gebied van onderwijs en onderwijshuisvesting.

Het toegankelijk maken van onderwijs in de zin van dat ieder kind recht heeft om onderwijs te volgen is onderwerp van gesprek. Daarbij valt te denken aan kansengelijkheid en het voorkomen van onderwijsachterstanden via Voor- en Vroegschoolse Educatie.

Daarnaast dient het onderwijs letterlijk toegankelijk te zijn via de gebouwen, zodat leerlingen met fysieke beperkingen de gebouwen goed kunnen betreden. Binnen het thema van onderwijshuisvesting is hier aandacht voor. Dit onderwerp komt op de agenda voor het overleg tijdens de LEA eind 2019.

Vervoer

Op basis van een burgerinitiatief rijdt er een Centrumbus in Deventer, deze wordt gereden door vrijwilligers. Deze voorziening geeft toeristen, ouderen en mensen die minder mobiel zijn de mogelijkheid om leuke plekken in het centrum te bezoeken. Daarnaast hebben we bijna alle bushaltes in de gemeente Deventer toegankelijk gemaakt. Alleen de haltes waarbij het technisch niet mogelijk was, zijn niet aangepast.

Iedereen moet met het openbaar vervoer mee kunnen. Als dat niet kan, heb je recht op aangepast vervoer. Openbaar vervoer is een domein waarin de gemeente slechts een bescheiden rol kan spelen. Echter de gemeente heeft wel een zeer belangrijke lobbypositie als het gaat om een goede bereikbaarheid voor alle inwoners en goede verbindingen met de regio en Nederland.

Er zijn landelijke ontwikkelingen en ambities op het terrein van vervoer waarvan we ook in Deventer van gaan profiteren. Zo moeten in 2030 alle stations toegankelijk zijn voor iedereen. Met bijvoorbeeld overal liften en grote letters en duidelijke informatieborden. De NS koopt alleen nog treinen die goed toegankelijk zijn. Iemand met een rollator of rolstoel kan dan zonder hulp de trein in en uit. In elke trein komen vlak bij de uitgang stoelen voor mensen die niet goed kunnen lopen. Reisinformatie op websites en telefoons moet compleet en leesbaar zijn.

Vrije tijd

We hebben op het gebied van Sport veel aandacht voor aangepast sporten. Een regiocoach levert extra aandacht en verzorgt trainingen voor mensen met een handicap, voornamelijk met een lichamelijke en geestelijke beperking. Daarnaast zijn er 13 sportregisseurs die verenigingen ondersteunen. Van de 130 verenigingen hebben 30 verenigingen deelnemers en activiteiten voor mensen met een beperking. Op het gebied van communicatie is een sport carrousel die op vele plekken in de gemeente aanwezig. Door de inzet van een buurtbus stimuleren we inwoners met een beperking om actief te gaan sporten.

In het kader van het nieuwe Sportaccommodatiebeleid volgt een inventarisatie op de toegankelijkheid van de sportaccommodaties. Waarbij gehandicaptensporters, de Deventer Sportploeg en andere ervaringsdeskundigen worden betrokken.

We willen het mogelijk maken dat personen met een beperking op voet van gelijkheid met anderen kunnen deelnemen aan het culturele leven. In de vastgestelde cultuurvisie 2019-2024 is aandacht voor toegankelijkheid meegenomen in het thema diversiteit. Bij culturele participatie hebben we de VVV als belangrijke partner die actief is de informatie over een toegankelijke recreatie te bevorderen.

Werk

De gemeente heeft de opdracht om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen bij de ontwikkeling van hun arbeidsvermogen en maatregelen te treffen om werk bij reguliere werkgevers te bevorderen en zo nodig beschutte werkplekken te creëren.

Als gemeente Deventer geven we zelf het goede voorbeeld in het toepassen van social return. Direct door zelf mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen en indirect via het inkoopbeleid (door contracten af te sluiten waarin social return een voorwaarde is).

Met een landelijk audit instrument, de PSO (prestatieladder socialer ondernemen), houden we bij hoe het gaat. Zowel de kwantiteit als de kwaliteit van sociaal ondernemen wordt gemeten. De gemeente Deventer scoort op trede 3, de maximale score.

We stimuleren en ondersteunen mensen met een beperking bij het verwerven van een arbeidsplaats. Daarnaast spannen (welzijns)organisaties zich in om de participatie van mensen met een beperking te bevorderen. Het uitvoeren van een periodieke bestandsanalyse WWB is een verbeterpunt dat we gaan oppakken in 2020.

Bijlage: Resultaat Quick Scan inclusief beleid Deventer in één oogopslag

1.1 Algemene bewustwording			
Vraag	Goed	Voldoende	Aandachtspunt
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
1.2 Toegankelijkheid			
Vraag	Goed	Voldoende	Aandachtspunt
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
1.3 Beleidsvorming			
Vraag	Goed	Voldoende	Aandachtspunt
1			
2			
3			
4			
5			
6			
1.4 Participatie			
Vraag	Goed	Voldoende	Aandachtspunt
1			
2			
3			
4			
1.5 Veiligheid			
Vraag	Goed	Voldoende	Aandachtspunt
1			
2			
3			
4			
2.1 WMO voorzieningen			
Vraag	Goed	Voldoende	Aandachtspunt
1			
2			
3			
4			
5			
6			

2.2 WMO Vervoer			
Vraag	Goed	Voldoende	Aandachtspunt
1			
2			
3			
4			
5			
2.3 WMO Activiteiten & Diensten			
Vraag	Goed	Voldoende	Aandachtspunt
1			
2			
3			
4			
5			
6			
3.1 Jeugd Ondersteuning			
Vraag	Goed	Voldoende	Aandachtspunt
1			
2			
3			
4			
5			
6			
3.2 Jeugd Beleid			
Vraag	Goed	Voldoende	Aandachtspunt
1			
2			
3			
4			
3.3 Jeugd Passend Onderwijs			
Vraag	Goed	Voldoende	Aandachtspunt
1			
2			
3			
4			
5			
4.1 Arbeidsmarkt			
Vraag	Goed	Voldoende	Aandachtspunt
1			
2			
3			
4			
5			
6			
4.2 Ondersteuning Arbeidsgehandicapten			
Vraag	Goed	Voldoende	Aandachtspunt
1			
2			
3			

Bijlage: Uitwerking Resultaat Quick Scan inclusief beleid Deventer

1 ALGEMEEN

Uit het VN-verdrag volgt een aantal verplichtingen waaraan moet worden voldaan om voor mensen met een beperking gelijke rechten te garanderen.

1.1 BEWUSTWORDING

De gemeente is er voor verantwoordelijk dat de lokale samenleving doordrongen raakt van de positie, behoeften en mogelijkheden van mensen met een beperking.

Wat doet Deventer goed?

De gemeente Deventer heeft geen doelgroepenbeleid, maar heeft een Verbindend kader Sociaal Domein. Dit kader is erop gericht om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen. Deze visie wordt ook naar buiten toe uitgedragen.

In de gemeente Deventer vormen de wettelijke uitgangspunten en bouwbesluit de basis voor beleid, uitvoering en handhaving voor vergunningen, aanbod en toegankelijkheid voor mensen met een beperking (vragen 4 en 5).

In Deventer is de adviesraad ASDD (adviesraad Sociaal Domein Deventer) actief. Zij vervult een belangrijke adviesrol op gebied van Wmo, jeugd, ouderen, zorg, werk, wonen en leefomgeving. Stichting Fooruit is lid van de ASDD en behartigt de belangen “met en voor” mensen met een beperking en/of chronische ziekte. De stichting geeft gastlessen op basisscholen over het hebben van een handicap (vraag 7).

De website van de gemeente Deventer voldoet aan de overheidsstandaard, Webrichtlijnen versie 2 op niveau AA. Voldoen aan deze standaard maakt dat onze website onder andere gebruiksvriendelijk en beter toegankelijk is voor verschillende doelgroepen (vraag 8).

Op de website Ongehinderd staat een weergave van de mate van toegankelijkheid van panden, ook in de gemeente Deventer. De site is actueel en voor externen in te zien. Als organisaties behoefte hebben aan laagdrempelig advies over toegankelijkheid kan stichting Fooruit hierin voorzien.

1.2 Toegankelijkheid

De gemeente is verantwoordelijk voor de toegankelijkheid van gebouwen en de gebouwde omgeving voor mensen met een beperking. Daarnaast worden bedrijven bij AMvB verplicht tot eenvoudige aanpassingen ter verbetering van de toegankelijkheid van gebouwen, naar geleidelijkheid en naar evenredigheid.

Wat doet Deventer goed?

In haar taalgebruik en communicatie houdt de gemeente Deventer rekening met laaggeletterden. Op dit moment onderzoekt de gemeente Deventer de mogelijkheden om ReadSpeaker te gaan gebruiken op onze website. ReadSpeaker is een voorleeshulp (middels tekst-naar-spraaktechnologie). Dit verbetert de toegankelijkheid voor websitebezoekers met een leesprobleem. Het toevoegen van audio op de website kan helpen de content beter te begrijpen, zelfredzaam te zijn en daar waar nodig te handelen (vraag 9).

De gemeente Deventer is trots op haar duurzame en toegankelijke stadhuis, het beschikt over het ITS keurmerk (Integrale Toegankelijkheidsstandaard).

8 gemeenten in Overijssel hebben samen met Saxion Hogeschool en Windesheim een Handboek ‘dementievriendelijke openbare ruimte’ ontwikkeld. Het handboek, dat met inbreng van diverse zorg- en welzijnsorganisaties tot stand is gekomen, legt een brug tussen het sociale en fysieke domein. Het handboek geeft handvatten aan de beleidsmakers en beheerders bij het inrichten van de openbare ruimte voor mensen met dementie.

Wat is redelijk in orde?

Als de gemeente zelf verbouwplannen of onderhoud uitvoert, dan worden die plannen getoetst aan alle geldende wet- en regelgeving die van toepassing is. Dus ook op het punt van toegankelijkheid (vragen 2 en 5). Op basis van de verleende vergunning wordt gehandhaafd (vraag 4).

Er is geen specifiek budget voor het toegankelijk maken van openbare gebouwen, maar indien nodig worden kosten betaald uit het beleidsveld. Zo zijn alle buurthuizen zijn rolstoel toegankelijk in de afgelopen jaren.

In de openbare ruimte zet Deventer met het fietsbeleid volop in op vrij liggende fietspaden en bredere fietsstroken. Ook is er een budget beschikbaar voor Toegankelijkheid. Als er knelpunten zijn, dan worden deze direct aangepakt.

Wat kan beter?

De medewerkers van de gemeente die in hun dagelijks werk in contact komen met burgers worden niet getraind in het omgaan met mensen met een beperking (vraag 7).

1.3 BELEIDSVORMING

De gemeente betreft mensen met een beperking in alle fasen van beleidsvorming.

Wat doet Deventer goed?

In Deventer staat onderzoek aan de basis van beleidsvorming. Wanneer steekproeven worden getrokken voor bijvoorbeeld het Bewonersonderzoek, dan betrekken we ook mensen met een beperking. Er is nooit sprake van uitsluiting om een handicap. Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar de ervaringen van cliënten (Wmo en Jeugd).

In Deventer is de adviesraad ASDD (adviesraad Sociaal Domein Deventer) actief (zie par. 1.1.). Zij geeft gevraagd en ongevraagd advies bij beleid en beleidsontwikkelingen (vraag 3, 4 en 5).

Wat kan beter?

Het is een wens om meer inzicht te verkrijgen in de aard en omvang van de categorieën bewoners met een beperking (vraag 1).

De gemeente Deventer werkt beperkt samen met andere gemeenten bij het ontwikkelen van beleid dat participatie van mensen met een beperking kan vergroten (vraag 6).

1.4 PARTICIPATIE

De gemeente draagt zorg voor de voorwaarden voor integratie en deelname van mensen met een beperking aan educatieve, sociaal-culturele activiteiten, sport en recreatie.

Wat doet Deventer echt goed?

Op het gebied van Sport is veel aandacht voor aangepast sporten. Een regiocoach levert extra aandacht en verzorgt trainingen voor mensen met een handicap. Daarnaast zijn er 13 sportregisseurs die verenigingen ondersteunen. Van de 130 verenigingen hebben 30 verenigingen deelnemers en activiteiten voor mensen met een beperking. Op het gebied van communicatie is een sport carrousel die op vele plekken in de gemeente aanwezig. Ook door een buurtbus worden inwoners met een beperking gestimuleerd om actief te gaan sporten.

Zorgaanbieders zijn betrokken/ nemen deel via het platform Samen gezond in Deventer (management-beleid-uitvoering). Ze worden betrokken bij specifieke activiteiten in hun wijk of buurt.

Samen Gezond in Deventer bestaat uit kernpartners (uitvoerders) uit de zorg, welzijn, onderwijs, sport, gemeente en zorgverzekeraar Eno. Het netwerk stimuleert en faciliteert initiatieven waarin mensen werken aan gezondheid door verandering in gedrag, omgeving, beleid, regels en afspraken. Door samen te zoeken naar manieren die de zelfregie en veerkracht bij bewoners vergroten, wil het netwerk de vitaliteit van mensen verhogen.

Via 15 partijen (vrijwilligersorganisaties) die samen het Platform Informele Zorg vormen (coördinatie ligt bij Vrijwilligerscentrale Deventer, Carinova en Stichting Vriendendiensten) wordt in samenwerking met de sociale teams en WIJ Deventer (wijkaanpak) de verbinding gelegd tussen de informele en formele zorg.

1.5 VEILIGHEID

De gemeente moet zorgen dat de veiligheid van mensen met een beperking gewaarborgd is in de eigen woonomgeving en in openbare ruimten en gebouwen.

Wat doet Deventer goed?

Bij ontwikkeling en aanpassing van de infrastructuur wordt daar waar mogelijk rekening gehouden met de Toegankelijkheid en veiligheid voor mensen met een beperking. De Adviesraad ASDD heeft een actieve rol bij het toetsen van de plannen (vraag 1). De hulpdiensten weten bij calamiteiten hoe zij moeten handelen met mensen met een beperking (vraag 2). Het Zorgteam en het Budget Adviesbureau Deventer BAD heeft inzicht en biedt hulp aan de inwoners bij schulden en financiële problemen. En is er nooit sprake van uitsluiting om een handicap (vraag 4).

Wat kan beter?

Er zijn geen specifieke maatregelen genomen om uitbuiting, geweld en misbruik van mensen met een beperking te voorkomen (vraag 3).

2 WMO

Maatschappelijke ondersteuning bestaat uit drie onderdelen:

- 1. Bevorderen van sociale samenhang, de mantelzorg en vrijwilligerswerk, de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente, alsmede voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld.**
- 2. Ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of chronische psychische of psychosociale problemen in de eigen leefomgeving.**
- 3. Bieden van beschermd wonen en opvang.**

2.1 VOORZIENINGEN

Burgers, die niet op eigen kracht kunnen deelnemen aan de samenleving, kunnen een beroep doen op voorzieningen die hen ondersteunen bij participatie en versterking van zelfredzaamheid.

Wat doet Deventer goed?

Aan de hoeveelheid aanvragen is te concluderen dat mensen met een beperking de juiste weg weten te vinden in de gemeente Deventer. De website <https://www.deventer.nl/leven/zorg-ondersteuning/ondersteuning/wet-maatschappelijke-ondersteuning-Wmo> heeft summier informatie, maar veel vragen komen binnen via de sociale teams en andere organisaties (vraag 1).

Per ontwikkellocatie wordt het woningbouwprogramma bepaald aan de hand van de specifieke opgaven in de wijk of dorp. 'Voor meerdere levensfasen geschikt of geschikt te maken' wordt als aandachtspunt meegenomen in het bouwprogramma.

De gemeente Deventer heeft een Wmo-convenant met de corporaties waarin afspraken zijn gemaakt over woningaanpassingen. In de initiatieffase van een project voeren corporatie en gemeente overleg over de gewenste woningaanpassingen in relatie tot de Wmo. En welke aanpassingen zonder noemenswaardige meerkosten kunnen worden meegenomen in groot onderhoud of nieuwbouw, met als doel om toekomstige Wmo woningaanpassingen te voorkomen.

Aanvullend worden de bestaande aangepaste woningen van de corporaties specifiek aangeboden met voorrang voor mensen die aangewezen zijn op de aangebrachte voorzieningen (vraag 5).

Wat is redelijk in orde?

Bij de keukentafelgesprekken wordt rekening gehouden met niet zichtbare beperkingen. Bij twijfel kan er een onafhankelijke arts ingeschakeld worden (vraag 2).

Indien nodig kan een extra instructie of les aangeboden worden bij het gebruik van technologische hulpmiddelen zoals een scootmobiel (vraag 4).

Mensen met een beperking kunnen een voorziening aanvragen voor sociale participatie (vraag 6).

2.2 VERVOER

Het aanbod van mobiliteitsondersteuning dient gericht te zijn op het versterken van de zelfredzaamheid en participatie.

Wat doet Deventer goed?

De belangrijkste bestemmingen zijn in theorie voor alle bewoners goed bereikbaar, ook de buurtbus is toegankelijk voor mensen met een beperking (vraag 1).

Op basis van een burgerinitiatief rijdt er een Centrumbus in Deventer, deze wordt gereden door vrijwilligers. Deze voorziening geeft toeristen, ouderen en mensen die minder mobiel zijn de mogelijkheid om leuke plekken in het centrum te bezoeken.

Bijna alle bushaltes in de gemeente Deventer zijn toegankelijk gemaakt. Alleen de haltes waarbij het technisch niet mogelijk was, zijn niet aangepast. Voor burgers is niet duidelijk welke bushaltes wel en welke niet toegankelijk zijn (vraag 2).

Wat is redelijk in orde?

OV ambassadeurs bieden begeleiding aan in het gebruik van het openbaar vervoer. Provincie Overijssel betaalt de begeleiding en Deventer biedt de faciliteiten aan (vraag 3).

Jaarlijks wordt er een behoefte-onderzoek uitgevoerd onder gebruikers van het (A)OV (vraag 4).

In uitzonderlijke gevallen worden aanpassingen aan persoonlijke vervoersmiddelen vergoed. Dit moet dan wel vallen onder de voorwaarde 'goedkoopst adequaat' (vraag 5).

2.3 ACTIVITEITEN EN DIENSTEN

De gemeente staat garant voor de beschikbaarheid van doeltreffende zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking.

Wat doet Deventer echt goed?

De gemeente kent een grote diversiteit aan zorgvoorzieningen. Er is een ruime keuze uit 113 aanbieders (vraag 1).

De gemeente Deventer heeft een zeer gevarieerd aanbod aan dagbestedingsmogelijkheden voor mensen met een beperking. Voor ongeveer 450 mensen is er keuze uit 39 locaties (vraag 6).

Wat is redelijk in orde?

De gemeente Deventer zet op verschillende terreinen vrijwilligers in om de participatie van mensen met een beperking te bevorderen (vraag 2).

Door de inzet van eerder genoemde vrijwilligers wordt ook zorg gedragen voor de ondersteuning van mantelzorgers (vraag 3).

De gemeente faciliteert burgerinitiatieven op verschillende manieren (geld, hulp en ondersteuning) (vraag 4).

In de keukentafelgesprekken wordt ook aandacht besteed aan de vrijwillige inzet van mensen met een beperking; welke rol kunnen zij vertolken als vrijwilliger (vraag 5).

3 JEUGD

Gemeenten zijn bestuurlijk en financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van jeugdhulp.

3.1 ONDERSTEUNING

De gemeente is verantwoordelijk voor de ondersteuning van jeugdigen, die op eigen kracht en met inzet van eigen netwerk onvoldoende in staat zijn tot dagelijkse levensverrichtingen.

Ondersteuning is gericht op het versterken van structuur en regie over het eigen leven.

Wat doet Deventer echt goed?

De gemeente draagt zorg voor een 'zachte landing' in de continuïteit van de zorg en ondersteuning als een jongere achttien jaar wordt. De gemeente Deventer heeft een convenant afgesloten met de betrokken partijen, waardoor een half jaar voordat iemand 18 jaar wordt samengewerkt aan een toekomstplan (vraag 6).

Wat doet Deventer goed?

Bij het Centrum voor Jeugd en Gezin kunnen ouders, jongeren en kinderen terecht voor ondersteuning. Dit is een netwerk organisatie bestaande uit onderwijs, welzijn en GGD (vraag 1).

De gemeente Deventer draagt zorg voor een persoonlijke benadering van de jongeren en doorgeleiding naar gespecialiseerde ondersteuning (vraag 2).

In de aanpak van wijken besteedt de gemeente voldoende aandacht aan kinderen, tieners en jongeren met een beperking (vraag 3).

Het speelbeleid is erop gericht dat iedereen mee kan doen, ook kinderen en jongeren met een beperking, (vraag 4).

De gemeente heeft in haar beleid aandacht voor ouders met een beperking (vraag 5).

3.2 BELEID

De gemeente dient de belangen van jongeren in alle fasen van beleidsvorming mee te wegen.

Wat doet Deventer goed?

De gemeente Deventer heeft jeugdbeleid dat periodiek wordt gemonitord, geëvalueerd en aangepast, waarbij de doelgroep wordt betrokken (vragen 1, 2 en 3)

De gemeente Deventer heeft maatregelen genomen om de samenwerking tussen de jeugdreclassering, jeugdzorg en onderwijs te verbeteren en af te stemmen (vraag 4).

3.3 PASSEND ONDERWIJS checken/ aanvullen vraag 5 (ook tabel)

De gemeente waarborgt gelijke onderwijskansen voor alle kinderen, jongeren en volwassenen. Zij ziet toe op de handhaving van de Wet Passend Onderwijs, die scholen verantwoordelijk maakt voor het vinden van een geschikte onderwijsplaats voor elke ingeschreven leerling, ondanks eventuele beperkingen.

Wat doet Deventer goed?

In Deventer werkt de gemeente met diverse partijen samen om ieder kind naar school te kunnen laten gaan. De professionals op het gebied van onderwijs, welzijn en zorg weten elkaar steeds beter te vinden. Daarnaast worden meerdere projecten en voorzieningen in het leven geroepen om te voorkomen dat leerlingen verzuimen en uitvallen. De doelstelling is dat ieder kind op een passende plek in Deventer terecht komt.

Binnen de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) bespreken de gemeente en schoolbesturen vanuit het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs onderwerpen op het gebied van onderwijs en onderwijshuisvesting.

Het toegankelijk maken van onderwijs in de zin van dat ieder kind recht heeft om onderwijs te volgen is onderwerp van gesprek. Daarbij valt te denken aan kansengelijkheid en het voorkomen van onderwijsachterstanden via Voor- en Vroegschoolse Educatie.

Daarnaast dient het onderwijs letterlijk toegankelijk te zijn via de gebouwen, zodat leerlingen met fysieke beperkingen de gebouwen goed kunnen betreden. Binnen het thema van onderwijshuisvesting is hier aandacht voor. Dit onderwerp wordt echter (nog) niet tijdens de LEA besproken.

Bij de (ver)bouw van studentenhuisvesting worden de plannen getoetst aan alle geldende wet- en regelgeving die van toepassing is. Dus ook op het punt van toegankelijkheid (vraag 5).

4 ARBEID

De gemeente heeft de opdracht om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt (tot voor kort aangewezen WWB, Wsw en Wajong) te ondersteunen bij de ontwikkeling van hun arbeidsvermogen en maatregelen te treffen om werk bij reguliere werkgevers te bevorderen en zo nodig beschutte werkplekken te creëren.

4.1 ARBEIDSMARKT

De gemeente stimuleert de (regionale) arbeidsmarkt voor mensen met een beperking en treft maatregelen om werkgevers te stimuleren om werknemers met een beperking in dienst te nemen en te houden.

Wat doet Deventer echt goed?

De gemeente Deventer geeft zelf het goede voorbeeld in het toepassen van social return. Direct door zelf mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen en indirect via het inkoopbeleid (door contracten af te sluiten waarin social return een voorwaarde is). Met een landelijk audit instrument, de PSO (prestatieladder socialer ondernemen), houdt de gemeente bij hoe het gaat. Zowel de kwantiteit als de kwaliteit van sociaal ondernemen wordt gemeten. De gemeente scoort op trede 3, de maximale score (vraag 1 en 2).

Wat doet Deventer goed?

Wanneer medewerkers van de gemeente belast zijn met zorgtaken spant de gemeente zich samen met de betreffende medewerker in om een goede balans te vinden tussen privé en werk (vraag 3). Iedereen die bij de gemeente Deventer komt solliciteren, wordt beoordeeld op zijn/haar kwaliteit.

De gemeente stimuleert, zet zich in om meer mensen met een beperking te laten instromen (vraag 4). Ook de werkgevers worden gestimuleerd om arbeidsplaatsen voor mensen met een beperking beschikbaar te stellen (vraag 5).

Voor beschut werken heeft de gemeente verschillende arbeidsplaatsen ingekocht. Hier wordt weinig gebruik van gemaakt (vraag 6).

4.2 ONDERSTEUNING

De gemeente dient zorg te dragen voor activiteiten waarmee mensen met een beperking worden ondersteund bij het aanbrengen en behouden van structuur in, en regie over, het persoonlijk leven, gericht op zelfredzaamheid en participatie.

Wat doet Deventer goed?

De gemeente Deventer stimuleert en ondersteunt mensen met een beperking bij het verwerven van een arbeidsplaats (vraag 1). En (welzijns) organisaties spannen zich in om de participatie van mensen met een beperking te bevorderen (vraag 2).

Wat kan beter?

Een periodieke bestandsanalyse WWB vindt niet plaats (vraag 3).

QUICKSCAN INCLUSIEF BELEID

OP WEG NAAR INCLUSIEF BELEID VOOR MENSEN
MET EEN BEPERKING

COLOFON

Quicksan Inclusief beleid is een uitgave van Stichting Zet.

Datum 22 november 2016

Auteur Frank Kemper en Francis Meulendijks

Referentie frke-W63303-273h6

Zet
Postbus 271
5000 AG Tilburg
T 013 54 41 440
info@wijzijnzet.nl
www.wijzijnzet.nl

INLEIDING

Nederland heeft besloten tot ratificatie van het VN-verdrag voor rechten voor mensen met een beperking. Hiermee komt een inclusieve samenleving een stap dichterbij. De landelijke en lokale overheid moeten er de komende tijd voor zorgen dat het landelijke en gemeentelijke beleid voldoet aan dit VN-verdrag. Hiervoor dienen de volgende zaken te gebeuren:

1. De landelijke overheid moet wetten en regels veranderen zodat wordt voldaan aan het VN-verdrag en mensen met een beperking gelijke rechten geeft.
2. Gemeenten, organisaties voor zorg en welzijn, bedrijven en scholen moeten hun regels veranderen om te zorgen dat iedereen mee kan doen en welkom is.
3. Mensen met een beperking moeten zelf hun stem en verhaal laten horen om duidelijk te maken waarom het VN-verdrag zo belangrijk is.

Hoe werkt het In deze quickscan zijn de artikelen uit het VN-verdrag vertaald naar concrete vragen over het gemeentelijk beleid. De quickscan geeft inzicht in hoeverre het gemeentelijk beleid voldoet aan het VN-verdrag en op welke punten actie moet worden ondernomen.

Niet alle artikelen uit het VN-verdrag komen aan de orde. Indien ze niet voor Nederland, of niet lokaal, relevant zijn, worden ze achterwege gelaten. De onderwerpen uit het verdrag zijn verdeeld in een gedeelte met algemene vragen, vragen die samenhangen met de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet, Wet Passend Onderwijs (jeugd) en de Participatiewet (arbeid).

INHOUDSOPGAVE

1	Algemeen	5
1.1	Bewustwording	5
1.2	Toegankelijkheid	6
1.3	Beleidsvorming	7
1.4	Participatie	7
1.5	Veiligheid	8
2	Wmo	9
2.1	Voorzieningen	9
2.2	Vervoer	9
2.3	Activiteiten en diensten	10
3	Jeugd	11
3.1	Ondersteuning	11
3.2	Beleid	11
3.3	Passend onderwijs	12
4	Arbeid	13
4.1	Arbeidsmarkt	13
4.2	Ondersteuning Arbeidsgehandicapten	13
5	Bijlage: Verklarende woordenlijst	14

1 ALGEMEEN

Uit het VN-verdrag volgt een aantal voorwaarden waaraan moet worden voldaan om mensen met een beperking gelijke rechten te garanderen.

1.1 BEWUSTWORDING

De gemeente is er voor verantwoordelijk dat de lokale samenleving doordrongen raakt van de positie, behoeften en mogelijkheden van mensen met een beperking.

1. Heeft de gemeente een visie op de deelname van mensen met een beperking? Draagt zij deze uit, binnen de eigen organisatie en daarbuiten?
2. Laat de gemeente in haar uitingen de diversiteit (mensen met een beperking, ouderen, allochtonen) van de samenleving zien? Ook bij onderwerpen die niet specifiek over deze doelgroep(en) gaan?
3. Faciliteert de gemeente organisaties en netwerken (van mensen met een beperking) om bewustwording in de lokale gemeenschap te bevorderen?
4. Is er binnen het gemeentelijk beleid bij alle sectoren en op alle niveaus aandacht voor de consequenties voor mensen met een beperking (Beleidsvorming, Uitvoering, Handhaving).
5. Heeft de gemeente bij de voorwaarden voor subsidies en vergunningen waar de burgers een aanbod aan diensten en activiteiten wordt gedaan, opgenomen dat deze toegankelijk moeten zijn voor mensen met een beperking? (Wordt hierop ook getoetst?)
6. Worden gemeentelijke medewerkers geschoold over de problemen waar mensen met een beperking in het dagelijks leven mee te maken kunnen hebben?
7. Stimuleert de gemeente acties op scholen om meer begrip en bewustwording te creëren onder leerlingen?
8. Houdt de gemeente in de communicatie en bij de ondersteuning van mensen met een beperking rekening met laaggeletterden en mensen met een allochtone achtergrond?

1.2 TOEGANKELIJKHEID

De gemeente is verantwoordelijk voor de toegankelijkheid van gebouwen en de gebouwde omgeving voor mensen met een beperking. Daarnaast worden bedrijven bij AMvB verplicht tot eenvoudige aanpassingen ter verbetering van de toegankelijkheid van gebouwen, naar geleidelijkheid en naar evenredigheid.

FYSIEKE TOEGANKELIJKHEID

1. Toetst de gemeente-aanvragen voor vergunningen voor bouw en verbouw van openbare gebouwen op toegankelijkheid?
2. Toetst de gemeente de eigen (ver)bouwplannen op toegankelijkheid?
3. Is in het gemeentelijke budget rekening gehouden met de kosten voor het toegankelijk maken van openbare ruimten en gebouwen; op voorhand bij nieuwbouw en expliciet bij renovatie en verbouw?
4. Controleert de gemeente na oplevering van nieuwbouw, renovatie en verbouw de toegankelijkheid, bruikbaarheid en uitgangelijkheid? Met andere woorden: kan ik er komen, kan ik naar binnen en veilig weer naar buiten?
5. Is de gemeente op de hoogte van de toegankelijkheid van voorzieningen binnen haar gemeente en heeft zij een actieprogramma om deze toegankelijk te maken voor mensen met een beperking?
6. Stimuleert de gemeente toegankelijkheidsaanpassingen door bedrijven en dienstverleners?

SOCIALE TOEGANKELIJKHEID EN INFORMATIEVOORZIENING

7. Worden gemeentelijke medewerkers getraind in de bejegening van mensen met een beperking?
8. Stimuleert de gemeente een respectvolle bejegening van mensen met een beperking bij andere organisaties (denk aan musea, horeca, et cetera)?
9. Houdt de gemeente in haar informatievoorziening rekening met mensen met uiteenlopende beperkingen. Denk ook aan anderstaligen, mensen met zintuiglijke beperkingen, laaggeletterden.
10. Zorgt de gemeente ervoor dat informatie over de toegankelijkheid van voorzieningen voor iedereen beschikbaar is?

1.3 BELEIDSVORMING

De gemeente betreft mensen met een beperking in alle fasen van beleidsvorming en monitoring.

1. Heeft de gemeente zicht op de aard en omvang van categorieën bewoners met een beperking?
2. Verricht de gemeente onderzoek naar de leefsituatie van haar inwoners? En specifiek naar de situatie van mensen met een beperking?
3. Formuleert de gemeente haar beleid samen met lokale vertegenwoordigers van mensen met een beperking?
4. Brengt de gemeente bij beleidsontwikkeling de consequenties in beeld voor mensen met een beperking? Doen ze dat samen met lokale vertegenwoordigers van mensen met een beperking?
5. Evalueert de gemeente haar beleid samen met lokale vertegenwoordigers van mensen met een beperking?
6. Werkt de gemeente samen met andere (regionale of vergelijkbare) gemeenten bij het ontwikkelen van beleid dat de participatie kan vergroten?

1.4 PARTICIPATIE

De gemeente draagt zorg voor de voorwaarden voor integratie en deelname van mensen met een beperking aan educatieve, sociaal-culturele activiteiten, sport en recreatie.

1. Stimuleert en faciliteert de gemeente verenigingen, netwerken en aanbieders van voorzieningen om hun activiteiten toegankelijk te maken voor mensen met een beperking?
2. Stimuleert de gemeente de participatie van mensen met een beperking in hun directe woonomgeving?
3. Werkte de gemeente daarin samen met zorgaanbieders?
4. Stimuleert de gemeente dat zorgaanbieders daarbij samenwerken met informele partijen (vrijwilligers, burgerinitiatieven) in de woonomgeving?

1.5 VEILIGHEID

De gemeente moet zorgen dat de veiligheid van mensen met een beperking gewaarborgd is in de eigen woonomgeving en in openbare ruimten en gebouwen.

1. Houdt de gemeente in de ontwikkeling en aanpassing van de infrastructuur rekening met de veiligheid voor mensen met een beperking? Denk aan verlichting, stoepranden, verkeersmaatregelen et cetera.
2. Houden hulpdiensten bij ontruimings- en rampenplannen rekening met mensen met een lichamelijke, zintuiglijke, verstandelijke of psychische beperking? En weten zij hoe te handelen bij calamiteiten.
3. Heeft de gemeente maatregelen genomen om uitbuiting, geweld en misbruik van mensen met een beperking te voorkomen?
4. Bestaat er een systeem waar mensen terecht kunnen met signalen over financiële uitbuiting en weten betrokkenen vervolgens hoe te handelen?

2 WMO

Burgers, die niet op eigen kracht kunnen deelnemen aan de samenleving, kunnen een beroep doen op voorzieningen die hen ondersteunen bij participatie en versterking van zelfredzaamheid.

2.1 VOORZIENINGEN

- 1 Is bij mensen met een beperking bekend of en hoe ze een beroep kunnen doen op Wmo-voorzieningen?
- 2 Heeft de gemeente bij het keukentafelgesprek specifiek aandacht voor niet-zichtbare beperkingen van de aanvrager (laaggeletterdheid, verstandelijke beperkingen, anderstaligen).
- 3 Zijn de medewerkers die de keukentafelgesprekken voeren specifiek getraind in vraagverheldering?
- 4 Stimuleert de gemeente het gebruik van technologische hulpmiddelen die kunnen bijdragen aan een grotere zelfredzaamheid (voorlichting, instructie)?
- 5 Staat in het programma van eisen voor nieuwe woningbouw dat nieuwe woningen levensloopbestendig (of aanpasbaar) opgeleverd moeten worden?
- 6 Kunnen mensen met een beperking indien nodig ruimere voorzieningen aanvragen voor sociale participatie (bijvoorbeeld voor sportbeoefening)?

2.2 VERVOER

Het aanbod van mobiliteitsondersteuning dient gericht te zijn op het versterken van de zelfredzaamheid en participatie.

- 1 Zijn belangrijke bestemmingen (winkels, ziekenhuis, onderwijs en andere voorzieningen) voor alle bewoners, ongeacht de eventuele beperkingen, goed bereikbaar?
- 2 Speelt de gemeente een actieve rol in het toegankelijk maken van het openbaar vervoer?
- 3 Biedt de gemeente begeleiding in het gebruik van het openbaar vervoer?
- 4 Houdt de gemeente een klanttevredenheidsonderzoek voor gebruikers van (A)OV?
- 5 Maakt de gemeente aanpassingen mogelijk aan reeds bestaande persoonlijke vervoersmiddelen?

2.3 ACTIVITEITEN EN DIENSTEN

De gemeente staat garant voor de beschikbaarheid van doeltreffende zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking.

- 1 Bewaakt de gemeente dat er voldoende dekking en diversiteit is aan zorgvoorzieningen?
- 2 Stimuleert de gemeente de inzet van informele zorg ten behoeve van de participatie van mensen met een beperking?
- 3 Zorgt de gemeente voor ondersteuning van mantelzorgers en biedt zij respijtzorg?
- 4 Stimuleert de gemeente actief initiatieven die de sociale samenhang en wederzijds hulpbetoon in de wijk bevorderen?
- 5 Stimuleert de gemeente vrijwillige inzet van mensen met een beperking?
- 6 Biedt de gemeente voldoende mogelijkheden voor dagbesteding voor mensen met een beperking, in aansluiting op eigen interesses en mogelijkheden en zo mogelijk in de eigen woonomgeving?

3 JEUGD

3.1 ONDERSTEUNING

De gemeente is verantwoordelijk voor de ondersteuning van jeugdigen, die op eigen kracht en met inzet van eigen netwerk onvoldoende in staat zijn tot dagelijkse levensverrichtingen. Ondersteuning is gericht op het versterken van structuur en regie over het eigen leven.

- 1 Is er een duidelijk en eenduidig loket voor vragen met betrekking tot ondersteuning voor ouders, jongeren en kinderen?
- 2 Zijn er afdoende doorverwijsmogelijkheden naar gespecialiseerde ondersteuning?
- 3 Is in de aanpak van wijken door de gemeente expliciet aandacht voor kinderen, tieners en jongeren met een beperking?
- 4 Heeft de gemeente speelbeleid met aandacht voor kinderen, tieners en jongeren met een beperking?
- 5 Heeft de gemeente in haar beleid specifiek aandacht voor ouders met een beperking?
- 6 Heeft de gemeente aandacht voor continuïteit van benodigde hulp en ondersteuning bij het bereiken van de achttienjarige leeftijd?

3.2 BELEID

De gemeente dient de belangen van jeugdigen in alle fasen van beleidsvorming mee te wegen.

- 1 Stelt de gemeente haar jeugdbeleid op in samenspraak met professionals en vertegenwoordigers van de doelgroep van jeugdigen?
- 2 Zorgt de gemeente voor monitoring, regelmatige evaluatie en aanpassing van haar jeugdhulpbeleid?
- 3 Betreft de gemeente systematisch de ervaringen van ouders en jeugdigen voor monitoring, evaluatie en aanpassing van beleid?
- 4 Neemt de gemeente specifieke maatregelen om de samenwerking tussen de jeugdreclassering, jeugdzorg en onderwijs te coördineren?

3.3 PASSEND ONDERWIJS

De gemeente waarborgt gelijke onderwijskansen voor alle kinderen, jongeren en volwassenen. Zij ziet toe op de handhaving van de wet passend onderwijs, die scholen verantwoordelijk maakt voor het vinden van een geschikte onderwijsplaats voor elke ingeschreven leerling, ondanks eventuele beperkingen.

- 1 Is er voor alle leerplichtige leerlingen een passend onderwijsaanbod?
- 2 Stimuleert de gemeente onderwijsinstellingen om aandacht te hebben voor leerlingen en studenten met een beperking?
- 3 Neemt de gemeente expliciete maatregelen ter verbetering van toegankelijkheid van het onderwijs voor leerlingen, studenten, leerkrachten en bezoekers met een beperking door aanpassingen van gebouwen en inrichting?
- 4 Stimuleert de gemeente onderwijsinstellingen om rekening te houden met leerlingen, studenten en leerkrachten met een beperking bij de inrichting van het lesprogramma en de keuze van leermiddelen?
- 5 Wordt bij de bouw, onderhoud en toewijzing van de studentenhuisvesting gestreefd naar een bepaald percentage wooneenheden voor studenten met een beperking?

4 ARBEID

De gemeente heeft de opdracht om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt (tot voor kort aangewezen WWB, Wsw en Wajong) te ondersteunen bij de ontwikkeling van hun arbeidsvermogen en maatregelen te treffen om werk bij reguliere werkgevers te bevorderen en zo nodig beschutte werkplekken te creëren.

4.1 ARBEIDSMARKT

De gemeente stimuleert de (regionale) arbeidsmarkt voor mensen met een beperking en treft maatregelen om werkgevers te stimuleren om werknemers met een beperking in dienst te nemen en te houden.

- 1 Vervult de gemeente een voorbeeldfunctie wat betreft het percentage eigen werknemers met een beperking?
- 2 Is in het gemeentelijk personeelsbeleid expliciet aandacht voor het in dienst nemen en houden van personeel met een beperking?
- 3 Wanneer medewerkers van de gemeente belast zijn met zorgtaken, werkt de gemeente dan mee aan het vinden van een passende combinatie tussen werk en privé?
- 4 Heerst binnen de gemeente een cultuur waarin mensen met een beperking zich welkom voelen en worden aangemoedigd te komen werken?
- 5 Stimuleert de gemeente dat werkgevers arbeidsplaatsen beschikbaar stellen voor mensen met een beperking, met aantoonbare resultaten?
- 6 Draagt de gemeente zorgt voor het scheppen van arbeidsplaatsen met Beschut Werk?

4.2 ONDERSTEUNING ARBEIDSGEHANDICAPTEN

- 1 Neemt de gemeente verantwoordelijkheid voor het stimuleren en ondersteunen van mensen met een beperking bij het verwerven van een arbeidsplaats?
2. Heeft de gemeente met (welzijns)organisaties afspraken gemaakt om de sociale activering en participatie van mensen met een beperking te bevorderen op het gebied van educatie en vrijwillige inzet?
3. Voert de gemeente een jaarlijkse bestandsanalyse Wwb uit waarbij expliciet ook gescreend wordt op het aantal mensen met een beperking, zodat hun passende toeleidingstrajecten aangeboden kunnen worden?

5 BIJLAGE: VERKLARENDE WOORDENLIJST

Beperkingen	<p>Het gaat om mensen met een (verstandelijke, motorische of zintuiglijke) stoornis, ouderen met beperkingen, chronisch zieken en mensen met een psychische aandoening.</p> <p>De omvang van deze groep is afhankelijk van de ernst van de beperkingen; meestal wordt een getal tussen 10 en 15 procent van de Nederlandse bevolking gehanteerd.</p>
Eigen kracht	<p>Dit verwijst naar de talenten en mogelijkheden van mensen om zelf oplossingen te vinden. Men geeft ruimte en aandacht aan de kwaliteiten en talenten van de mensen om deze kracht te benutten en te vergroten.</p>
Eigen verantwoordelijkheid	<p>Hier gaat het over wat men zelf mag of moet doen. De burger moet actief bedenken welke oplossingen en mogelijkheden er zijn en welke inspanningen hij zelf kan leveren om dit te realiseren. Zelf en binnen zijn netwerk.</p>
Gelijke behandeling	<p>Dit is een uitwerking van artikel 1 van de Grondwet. In de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz) is aangegeven dat de plicht tot gelijk behandelen en het verbod op het maken van onderscheid ook inhoudt, dat daar waar een nadelige positie dreigt, een redelijke aanpassing noodzakelijk kan zijn of beter nog deze nadelige positie moet worden voorkomen.</p>
Gehandicapten	<p>Het woord 'gehandicapt' wordt door velen als stigmatiserend ervaren. Liever spreekt men van mensen met een beperking.</p>
Inclusief beleid	<p>'Inclusief beleid' is beleid, waarbij in alle fasen van de beleidscyclus rekening wordt gehouden met verschillen tussen mensen met en zonder beperkingen.</p>
Participatie	<p>Deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.</p>
Voorzieningen	<p>Aanbod van diensten of activiteiten dat toegankelijk is en gericht op het versterken van zelfredzaamheid en participatie, of op opvang.</p>
Zelfredzaamheid	<p>Iemand is zelfredzaam als hij zonder compenserende voorzieningen mee kan doen in de samenleving. Mensen die verminderd zelfredzaam zijn hebben recht op compenserende voorzieningen. Het doel van deze voorzieningen is om mensen zelfredzaam te maken.</p>
Zelfregie	<p>Het gaat hier om het organiseren en coördineren van het eigen leven. Het gaat dus niet om het zelf doen, maar over het zelf beslissen over het leven en eventuele ondersteuning daarbinnen.</p>
Ziekten, stoornissen en beperkingen	<p>Dit zijn kenmerken van personen. Iemand lijdt aan reuma (de ziekte), mist een been (de stoornis), heeft (mede) daardoor problemen met lopen en problemen om ergens te komen (beperkingen). Het doel van inclusief beleid is te bereiken dat de maatschappij geen onnodige drempels opwerpt; mensen met een stoornis of beperking kunnen zo volwaardig in de samenleving participeren.</p>

**schakel naar
sociaal resultaat**

Zet / Statenlaan 4 / Postbus 271
5000 AG Tilburg / T 013 54 41 440
www.wijzijnzet.nl / info@wijzijnzet.nl

MOTIE 8.2

Raadsvergadering 3 juli 2019

Agendapunt	Voorjaarsnota: programma Meedoen
Onderwerp	Inclusieve Gemeente
Indieners	Kitty Schmidt (Deventer Sociaal), Anke Hamstra (PvdA)
Mede-indieners	Bert Kleine Schaars (Deventer Belang), Lida Zegel (Groen Links), Elske van de Mik (CDA)

De raad heeft gesproken over het volgende:

- Naar aanleiding van het aannemen van het VN Verdrag Handicap uit 2016 ontwikkelt de gemeente een plan van aanpak ten aanzien van de inclusieve gemeente Deventer. Dit plan van aanpak wordt komend najaar verwacht. Het plan kan worden beschouwd als eerste aanzet en bouwsteen om te komen tot een inclusieve gemeente.
- Bij de uitwerking van het beleid ten aanzien van inclusief sporten, hebben gehandicaptensporters en de Deventer Sportploeg tijdens de motiemarkt aangegeven graag betrokken te worden als gesprekspartner om vanuit hun achtergrond adviezen mee te kunnen geven aan de beleidsmakers.

De raad vindt het volgende:

- In overeenstemming met het VN Verdrag Handicap, moet iedereen mee kunnen doen in onze gemeente.
- Er zoveel mogelijk gebruik gemaakt dient te worden van de aanwezige expertise in de gemeente.
- Daarnaast gebruik te maken van de aanwezige landelijke expertise. Op nationaal niveau is naar aanleiding van het VN Verdrag het manifest "Iedereen doet mee" opgesteld (link informatie manifest), dat inmiddels door 25 gemeenten is ondertekend. Door aan te sluiten bij dit manifest laat Deventer zien dat we serieus werken maken van inclusiviteit waarbij gemeenten onderlinge kennis uitwisselen.
- Om aandacht te hebben voor de toegankelijkheid van voorzieningen zoals sportaccommodaties, waar de Deventer Sportploeg bij de motiemarkt aandacht voor vroeg, en om dergelijke organisaties te betrekken bij het plan van aanpak die in voorbereiding is.

De raad draagt het college van B&W op:

- Om betrokken organisaties te betrekken bij het plan van aanpak ten aanzien van de toegankelijkheid van accommodaties.
- Om het manifest 'Iedereen doet mee' te ondertekenen en daarmee aan te sluiten bij de 25 koploper gemeenten.

Raadsvergadering d.d. 3 juli 2019

BESLUIT: Met algemene stemmen aangenomen